

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET, A MŰSZAKI ÉS TERMÉSZET-
TUDOMÁNYI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGETAGJÁNAK KÖZLÖNYE

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA.

JK. ..... *5896* tételsz.

Csop. V. ..... száma.

Megindították 1862-ben
WAGNER KÁROLY
és DIVALD ADOLF

Megjelenik minden hó 15-én.

Szerkesztőség : Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. II. em. 10.
Ptkpztári csekkszla.: 23.602
Kiadóhivatal: V., Szalay-utca
4. I. em. * Telefon: 12-22-99
Ptkpztári csekkszla: 11.758

1
SZÁM

LXXXIV. ÉVFOLYAM, 1948 OKTÓBER HÓ

M E G H Í V Ó

az Országos Erdészeti Egyesületnek **f. évi december hó 19-én (vasárnap), d. e. 10.30 órai kezdettel**, Budapesten, az Egyesület székházában (V. Alkotmány-utca 6.) tartandó

rendes közgyűlésére

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. 2. A titkár jelentése. 3. Tisztújítás. Elnök, 2 alelnök, igazgatóválasztmány és számadásvizsgáló ellenőr választása az 1949. év végéig szóló ideiglenes megbízatással. 4. A pénztáros jelentése az Egyesület anyagi helyzetéről. (Vagyonmérleg 1948 dec. hó 1-én).	5. Az 1949. évi költségvetés le- tárgyalása. 6. A tagdíjak megállapítása az 1949. évre. 7. Az 1949. évi közgyűlés helyé- nek és idejének megállapítása. 8. Esetleges indítványok (A köz- gyűlés előtt legalább 8 nappal írásban terjesztendők be.)

Budapest, 1948. évi október hó 12-én.

Jablánczy Sándor s. k.
titkár.

Sébor János s. k.
elnök.

A közgyűlés után a Britannia szálló különtermében (IV., Teréz-kőút 39 sz.) közös ebéd. Akik ezen részt óhajtanak venni, jelentsék be szándékukat a mellékelt válaszlap felhasználásával, **legkésőbb december hó 15-ig**. A teríték ára: 6,80 Ft. Mind a közgyűlésen, mind pedig a közös ebéden *vendégeket* is szívesen látunk!

Az „Erdészeti Lapok“ 1948. évi I. füzetének tartalma:

(Sommaire. — Contents. — Inhalt.)

Meghívó a december hó 19-én tartandó rendes közgyűlésre	
Lády Géza: Zászlóbontás. — (<i>Préface. — Preface. — Zum Geleit.</i>)	1
Lesenyi Ferenc: A centenáriumi évszázada és az erdőgazdaság. — (<i>Le centenaire 1848—1948 et l'économie forestière. — The Century 1848—1948 and the Forestry. — Das Jahrhundert 1848—1948 und die Forstwirtschaft.</i>)	5
Babos Imre: Erdősítési munkaversenyben. — (<i>Competition in Afforestation-Works. — Concours de reboisement. — Aufforstungs-Wettbewerb.</i>)	21
Keresztes György: Erdeifenyő-állományok ápolási munkái. — (<i>Pflege der Kiefernbestände. — Soins culturaux dans des pineraies. — Tending of White Pine Stands.</i>)	28
Szabó Ferenc: Néhány szó a kopárfásításokról. — (<i>Erfahrungen in der Odlandaufforstung. — Expériences concernant le reboisement des terrains incultes. — Experiences in Afforestation of Barren Land.</i>)	33
Máté István: Az erdők védelméről. — (<i>Protection des forêts. — The Protection of the Forests. — Über den Schutz der Wälder.</i>)	35
Egyesületi közlemények. — (<i>Nouvelles de l'Association. — Association notices. — Vereinsnachrichten.</i>)	
Választmányi ülés (1948 nov. 10-én)	36
Tagtársaink szíves figyelmébe!	37
Irodalom. — (<i>Bibliographie. — Reviews. — Literatur.</i>)	
Kövesi Antal: Hidraulika	39
Dr. Torday Ervin: Erdőgazdasági alapismeretek	40
Külföldi lapszemle	40
Különfélék. — (<i>Divers. — Notes. — Verschiedenes.</i>)	
Erdészeti középiskolánk	42
A homoki gazdálkodás előmozdítása	43

ERDÉSZETI LAPOK

LXXXIV
ÉVF.Az Országos Erdészeti Egyesület, a Műszaki és Természet-
tudományi Egyesületek Szövetsége tagjának közlönye1.
FÜZET

Főszerkesztő:

LÁDY GÉZA

Felelős kiadó:

ZENTAI BÉLA

Felelős szerkesztő:

MADAS ANDRÁS

Főmunkatárs:

Dr. MIHÁLYI ZOLTÁN

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a lapot a tagdíj fejében kapják.

Közleményeink átvétele csak a forrás megnevezésével történhetik.

Zászlóbontás

Szabadságvágya vetette el erdészeti irodalmunk magját a szabadsághősök véréből ázott magyar talajba.

Körötte romok, reménytelenség és dühöngő imperialista önkény: 1862-t írtak akkor, történelmünk legsötétebb éveinek egyikét.

Mégis kikelt, kilombosodott, szívós és viharokat álló fává izmosult szakművelődésünk zsenge csemetéje, az «Erdészeti Lapok».

Üldözheték magvetőit, nevelőit, az elnyomatás csak növelte élniakarását és a magyar erdők szeretetét. És minden ellenséges törekvéssel dacolva, világviszonylatban is a legelsőik közé emelkedett: az erdészeti tudomány és irodalom egyik leghivatottabb művelőjévé. Emberöltöknön át terjesztett szakismeretet, segítette a haladni vágyók továbbképzését, fejlesztette erdészeti irodalmunkat. Közleményei — az Országos Erdészeti Egyesület egyéb kiadványaival együtt — számos kiválóságunk értékes szellemi termékeit tették a szakma és a műszaki irodalom közkincsévé. De ez a sok jószándékú, a szaktudományt fejlesztő, elmélyítő törekvés meddő maradt.

Egész gazdasági életünket — tehát az erdészetet is — 1945-ig a *tőkeuralom* (kapitalizmus) szelleme hatotta át, amely a nemesi előjogok világának — a feudalizmusnak — a mintájára vagyoni alapon teremtett új osztálykülönbségeket.

A hitbizományok és a nagytőke urai — mérhetetlen anyagi lehetőségeikkel, és társadalmi kiváltságaikkal, szinte korlátlan rendelkezési jogokkal alkalmazottaik felett, döntő befolyásukkal a nemzet háztartásában és a törvényhozásban — érthetően a maguk eszmevilágának

bélyegét nyomták rá még azokra az intézményekre is, amelyek ugyan nem anyagi előnyök, hanem szellemi-értékek szerzését tűzték ki céljukul, de az általános szokás szerint a cím, rang és vagyon birtokosai sorából választották vezetőiket, a könnyebb, sikerebb, érvényesülés reményében.

Igy volt ez az Országos Erdészeti Egyesületben is. A földesúr erdőtisztizt pedig egy tudományos egyesületben sem beszélhetett, szaklapban nem írhatott kenyéradójának a felfogásával, szándékával ellentétesen, ha nem akarta állását kockáztatni.

Akadtak ugyan a nagybirtokosok között is olyanok, akik megéreztek a «régi világ» kikerülhetetlen összeomlását és keresték a szociális kiegyenlítődéés útját, de az ugyancsak kapitalista szellemű kormányzat ellenállásán meghiúsult minden ilyen kísérlet.

Igy pl. az Országos Erdészeti Egyesület többször kezdeményezett harcot az erdőöröknek a cselédsorból való kiemelése érdekében, s próbálta meggyőzni a «felelős» köröket a helyzet tarthatatlanságáról. Eredménytelenül!

Pedig ebben a mozgalomban — éppenúgy, mint a szakképzettség megfelelő méltánylásának a szorgalmazásában — az erdőmérnöki kar volt a kezdeményező. Mert tagjai között mindig igen sok volt a népi származású, bátor harcosa az erdőszeretben találkozó, születésre, iskolázottságra, munkakörre való tekintet nélküli testvéri összefogásnak.

Ezt a találkozást is megakadályozta a féltékeny kapitalizmus és hű szövetségese: a bürokrácia!

Né tagadjuk: az előítéletek is gátat emeltek mérnök és erdőőr, üzemvezető és fizikai dolgozó közé. Mert előítéleteket oltott a fogékony fiatalságba a legszigorúbb iskola: a katonai szolgálat. Kifogástalan alkatot kívánó pályánk a régi hadseregnek mindig bőséges és kiváló «újonc-anyag»-ot adott, s ezt csak vak fegyelemre és a rangkülönbség alázatos tiszteletére nevelték.

Az «Erdészeti Lapok» tartalma is a főiskolát végzettek igényeihez igazodott. Szakunk külső munkaterülete, a kezelés és őrzés népből eredő személyzete kiszorult a művelődési folyamatból. Pedig ez a réteg az erdőgazdaság dolgozóinak szakképzésre legjobban ráutalt többsége volt. Tagjai megkísérelték ugyan külön egyesülethe szervezkedni, külön folyóiratot kiadni, de — az akkori idők meddő harcaiban — nem sok eredménnyel.

Egy táborban, közös szaklappal a tudás fejlesztése, az összetartás szükségének megértése és az együttes erő kifejtés lényegesen nagyobb eredményeket ért volna el.

A szaktudás így tehát lassan kevesek kiváltságává korlátozódott, a közép- és alsófokú szakemberek egyre jobban elszigetelődtek tőle. A tudnivágyók tömegei meg voltak fosztva a tanulás lehetőségeitől. Akik pedig tudásukat, szellemi értékeiket velük megoszthatták volna, csak egy szűkebb réteg tanítóivá válhattak. Mit ért így a külföld részéről is elismert változatos és gazdag tartalom, a magas színvonal,

mit jelentett az alapítók nemes szándéka, ha az alapszabályban biztosított szabadság, — hogy bárki tagja lehet az egyesületnek és olvasója az «Erdészeti Lapok»-nak, aki erdőgazdasággal foglalkozik, vagy aki az Egyesületet kitűzött céljaiban támogatni kívánja — írott malaszt maradt?! A tudás és kultúra szabad fája így lett szakunkban is az egyenlőtlen verseny áldozata.

De a világot megrázó vihar végigszárguldott hazánkon is. Új vérből, új áldozatokból *Petőfi* álma: a világszabadság hajnala hasadt fel!

A felszabadult ország elindulhatott a gazdasági élet demokratikus újjáépítésének útján és ezzel az «Erdészeti Lapok» is felszabadult, új koronába szökkent, él és — közel 4 évi kényszerű szünetelés után — most már dús gyümölcsöket teremhet.

Az Országos Erdészeti Egyesület végre szélesre tárhatta kapuit az erdőgazdaság valamennyi művelője, az erdő iránt érdeklődők minden rétege előtt. Hívó szavát megértették. Ennek ékes bizonyítéka, hogy ma 1300-at meghaladó tagjainak egyharmad része már közép- és alsófokú képesítésű erdész, sőt sok szakképesítés nélküli kártársunk is helyet foglal közöttük. Az erdőgazdaság vezetőin és irányítóin kívül tehát a külső kezelés és őrzés dolgozói is bekapcsolódtak az egyesület életébe, sőt — mint választmányi tagok — annak vezetésébe is.

Az Országos Erdészeti Egyesület demokratikus átszervezése után íme itt van lapunk első szabad száma is! Mindenkié, aki szakunkban olvasni, tanulni, művelődni kíván: erdészé, munkásé, paraszté, bárkié, aki szereti az erdőt!

Célunk: mindenki által érthető, világos nyelven, gyakorlati színvonalon tanítani, tudást fejleszteni, felvilágosítani. Kultúrát sugározni az elmaradottságba, falvakba és tanyákba, az irodák homályába és a távoli völgyek eldugott erdészhajlékaiba egyaránt. És meghallgatni, közreadni bárkinek értelmes szavát, aki szakmai tudását, tapasztalatait és elgondolásait akár egyetemi katedráról, akár egy ismeretlen távoli pagonyból vagy a munkapad mellől másokkal is közölni, velük kicserelni kívánja. Így szülessenek értékes viták, hozzászólások, kristályosodjanak és csiszolódnak ki a szellemi kincsek. Így erősítjük a gyengéket, emeljük egyre magasabbra műszaki tudásunkat és kulturális színvonalunkat, így építünk az országépítőkkel.

Állandó szoros kapcsolatot kívánunk a tudományos világgal. Ennek kiépítését és fokozatos fejlesztését mind a hazai szakoktatás és tudományos kutatás vonalán, mind külföldi vonatkozásban fontos feladatunknak tekintjük. Ezért cikkeink, kiadványaink tartalmi kivonatát angol, francia, német és lehetőleg orosz nyelven is közölni fogjuk. Evvel elérjük, lapunkat világszerte olvasni, munkánkat ismerni és becsülni fogják. Cserében megkapjuk majd és rövid lapszemlékben kivonatossan ismertetjük a külföldi szakirodalom legfrissebb termékeit, tájékozódunk a világ minden fontosabb erdészeti kérdéséről, ezek irodalmi, kulturális és gyakorlati megnyilatkozásairól, hogy lépést is tarthassunk velük.

Törekedni fogunk gyakorlati szakkönyvek, segédtablák és hasznos tanulmányok kiadására, mégpedig olcsó áron, hogy mindenki megvehesse azokat.

Közelebb akarjuk vinni az erdőt népünk szívéhez: fel fogjuk kelteni érdeklődését és szeretetét iránta, hogy minél hamarabb megértse, átérezze, mit jelent mindnyájunk kincse, az erdő. Amelyet védeni, ápolni és gyarapítani kell, hogy valóban jólét, egészség és boldogság forrása legyen.

Ki akarjuk fejleszteni szaktársainkban életpályánk rajongó szeretetét, hogy ne a megfeszített munka terhét, hanem annak édes örömét, ne csak a kenyérkeresetet, a hivatali kötelességet, hanem a legszebb hivatást lássák benne. Fel akarjuk gyujtani és egyre izzóbbá szítani az erdő minden dolgozójában a derülítő lelkesedést, amellyel felépítjük, nagyvá és virágzóvá tesszük újra a magyar erdőgazdaságot.

Minden munkánkkal, fáradozásunkkal népünk érdekét akarjuk szolgálni. Ezért bekapcsolódunk kormányunk programjába és cikkeinkkel, buzdításainkkal és minden tevékenységünkkel elsősorban a mennyiségi és minőségi termelés fokozásának, az erdőállomány gyarapításának a 3, 5 és 10 éves tervek nagy nemzeti feladatainak megvalósítására törekszünk a szocializmus építésének eszközeivel.

1848 centenáriumát nem ünnepelhetjük szebben és méltóbban, mint azzal, hogy szaklapunkat a tudomány, a művelődés teljes szabadságának szellemében indítjuk meg újra.

Kibontottuk és szabad hazánk friss levegőjében meglobogtatjuk erdészeti kultúránk új zászlaját, s hívunk mindenkit, aki szívében viseli az erdő ügyét, jöjjön, segítsen azt magasra emelni és diadalra vinni!

Lády Géza.

Préface. Par suite des difficultés postbelles, l'édition de l'*Erdészeti Lapok* a du subir une interruption à partir de 1945. C'est maintenant que la Société Forestière Hongroise (Országos Erdészeti Egyesület) transformée dans l'esprit démocratique, fait réapparaître sa revue forestière fondée en 1862. Elle desire à faire développer les connaissances spéciales de tous les travailleurs de l'économie forestière hongroise.

Preface. The edition of the «Erdészeti Lapok» was interrupted in 1945 by financial difficulties as consequences of the War.

The Hungarian Forestry Association — reorganized thoroughly on democratic basis — presents now its periodical (founded 1862!) again, the task of which shall be to cultivate the professional knowledge of all foresters in the country.

Zum Geleit. Die Herausgabe der «Erdészeti Lapok» war — als Folge von durch den Krieg verursachten materiellen Schwierigkeiten — seit 1945 nicht möglich.

Der im demokratischen Geist neugestaltete Ungarische Landesforstverein lässt nun ihre im Jahre 1862 gegründete Zeitschrift wieder erscheinen und wünscht mit ihr die Fachkenntnisse aller Werktätigen der einheimischen Forstwirtschaft zu vertiefen.

A centenárium évszázada és az erdőgazdaság

Az Országos Erdészeti Egyesület 1948. évi augusztus hó 20-án tartott centenáris díszközgyűlésén előadta:

Lesenyi Ferenc

Az 1848-ban Magyarországon lejátszódó forradalmi események, melyek a régi, feudális Magyarországot megsemmisítve, az újkori szabadságeszmékre épült Magyarország alapjait megvetették, ugyanannak a korszaknak termékei, amely a nagy francia forradalomtól kezdve, a XIX. század első felében lezajlott forradalmi mozgalmakkal Európa államainak legnagyobb részébe hasonló átalakulásokat vitt bele. Ez, az egyenlőséget és szabadságot kívánó korszak az újkor századaiban erősödő és vagyonosodó polgárságnak azokból a törekvéseiből fejlődött ki, amelyek annak politikai és gazdasági érvényesülése érdekében a rendi világ megkötöttségeinek és előjogainak megszüntetésére irányultak. Ezeknek, a felvilágosodás filozófiájának szabadságot hirdető jelszavaitól is támogatott törekvéseknek hatása alatt kapnak *Smith Adámnak*, a «közgazdaságtan atyjá»-nak tanai az egyes gazdasági esetekvési szabadságát hangsúlyozó individualisztikus jelleget, ezek a törekvések teszik az egyéni szabadságjogok követelését zászlójára író liberálist a politikai élet tényezőjévé, és végeredményben az ezek által felkeltett eszméáramlatok és politikai mozgalmak együttes hatásaképpen alakul ki a társadalomgazdaságnak az a formája, amelyet *kapitalizmus*-nak nevezünk — és amely uralkodó formája volt Magyarország gazdasági életének is addig, amíg az 1945. évvel beköszöntött nagy átalakulások során a demokratikus magyar köztársaság törvényhozása és kormányja a szociális Magyarország kiépítésének alapintézkedéseit megtette.

Ezért van az, hogy a politikai és gazdasági egyenlőség és szabadság feudális korlátait a múlt század első felében leromboló forradalmakat mindenhol a kapitalizmus kifejlődése és megerősödése és az ettől elválaszthatatlan liberális korszak uralma követte. És ezért van az, hogy a mi centenáriumunk évszázadának az első világháború előtti korszakában Magyarország politikai és gazdasági életét is a liberalizmus eszméi irányították, kiváltképpen e korszak első felében, amikor az ország közvéleménye talán őszintén hitt még a liberalizmus jelszavaiban, és — nem ismerve még a kapitalizmusban rejlő és annak tartós életét lehetetlenné tevő benső ellentmondásokat — örökösnek tartotta a gazdasági életnek azt a dinamikáját, melyet az 1848-ban felszabadított nemzeti erők a magyarországi kapitalizmus első évtizedeiben kiváltottak.

De a centenárium évszázada első világháború előtti évtizedeinek korszakleméje a politikai és gazdasági élet liberalizmusán kívül a tudományos gondolkodásnak az az áramlata is jellemző, amely általában véve a *pozitívizmus* elnevezése alatt ismeretes. Ez is a felvilágosodás gyermeke, és elnevezése onnan ered, hogy csak azt vonja a tudo-

mányos gondolkodás és vizsgálódás körébe, ami pozitív, vagyis tapasztalailag érzékelhető, megfigyelhető és mérhető. Ezen az elvi alapon körül is határolja a tudományos kutatás területét, — meddő spekulációnak tartva és az *«ignoramus et ignorabimus»** körébe utalva mindazt, ami az exakt megismerés lehetőségének határán kívül esik. Az egyén gazdasági cselekvési szabadságára és az ebből folyó szabad versenyre alapított és mindenben a vállalkozó közvetlen hasznát és nyereségét kereső kapitalizmus korszellemé ezzel a tudományt is a maga utilitarisztikus alapelveinek megfelelő irányzatba igyekszik beállítani.

Talán úgy tetszhetik, hogy egy kissé hosszasan időzünk a korszellem jellegzésénél, és az a kérdés is felvetődhetik talán, hogy mire valók az ilyen elvont fejtegetések egy olyan tanulmány keretében, mely az erdőgazdaság, tehát lényegében véve egy gyakorlati tevékenységi kategória viszonyainak alakulásával foglalkozik a centenáriumi évszázadában. Pedig, amint azt a fejtegetéseink során látni fogjuk, ez a korszellem az erdőgazdaság sorsának alakulására a nemzetközi és hazai viszonylatban egyaránt messzemenő hatással volt.

Hiszen pl. az európai államok erdőgazdaságainak a múlt évszázadban történt fellendülését, ami az erdők fokozódó feltárásában, a növekvő fatermelésben, az erdészeti törvények és közigazgatás korszerűsítésében megnyilvánul, a fejlődő kapitalizmus korszellemé által kiváltott erőknél kell tulajdonítanunk. És ugyanezeknek az erőknél kell tulajdonítanunk a magyar erdőgazdaságnak azt az erős fellendülését, a múlt század második felében, amely *Bedő* nagy munkája szerint a XIX. század végén a 23 millió m³-t meghaladó évenkénti fatermelést tett lehetővé, az erdőgazdasági termények külkereskedelmi forgalmából az első világháború előtti évtized Magyarországának évenként mintegy 50—60 millió aranykorona értékű kiviteli többletet biztosított, a kor színvonalán álló modern erdőtörvény megalkotásához, az erdészeti szolgáti szervezet korszerű kiépítéséhez, nagyarányú erdőgazdasági beruházásokhoz vezetett, stb.

A fellendülés, a fejlődés okait tehát a korszellemben találjuk meg. De viszont az erdőtörvények hiányaira, a gyakorlati erdőgazdaság és az erdészeti szaktudomány sokszor károsnak mondható rendszereire és irányzataira, — mint amilyenek pl. a feltétlen erdőtalaj, a pénzügyi vágásforduló stb. — szintén csakis a korszellemben kapunk magyarázatot.

Vegyük csak mindjárt az erdőfenntartás szempontjából annyira alapvető jelentőségű *«feltétlen erdőtalaj»* fogalmát, amelyen a mi régi erdőtörvényünk meghatározása szerint, a másnemű gazdasági művelésre (szántó, kert, rét vagy szőlő) állandóan nem alkalmas erdőtalajt kell érteni. És vegyük ehhez mindjárt hozzá azt, hogy ha az érvényes erdészeti jog csak az ilyen, feltétlen erdőtalajon álló erdők fenntartását

* «Mellőzzük és mellőzni fogjuk.»

teszi kötelezővé, akkor abból egyben következik, hogy a nem feltétlen erdőtalajon álló erdőknek a tulajdonos kénye-kedve szerint való kirtása nem ütközik az erdészeti közigazgatás joga szerint akadályba.

Elmélkedjünk csak egy kissé a feltétlen erdőtalaj fogalmán, mert az, hogy valamely adott terület ilyennek tekintendő-e vagy sem, a szakemberek előtt is igen gyakran vitás kérdés lehet. Valamely talaj ilyen minőségét el lehet bírálni ugyanis technikai és gazdasági szempontból. Ha tisztán technikai szempontok irányadók, a talajjavítás és a művelés költségeinek figyelmen kívül hagyásával, akkor a feltétlen erdőtalaj fogalma megszűnik. Példát erre magam is láttam, amikor ka'ona koromban annak idején a tiroli havasokban az 1000 métert jóval meghaladó magasságban kertgazdaságot láttam. És ez lehetséges volt ottan azért, mert az ehhez szükséges terraszoknak kőrakások útján való kiképzéséhez és termőfölddel megtöltéséhez szükséges nagy és nehéz munkát annak a tiroli családnak tagjai ingyen szolgáltatták és így a költség szempontok háttérbe szorultak. Ha azonban gazdasági szempontokra, vagyis a művelés költségeire is figyelemmel kell lennünk, akkor nyilvánvaló, hogy minden olyan talaj feltétlen erdőtalajjává válik, amelyen a mezőgazdaság ágazatai már jövedelmezően nem volnának űzhetők.

Ime tehát a gazdasági liberalizmus az erdőtulajdonosnak az erdőtalaj mezőgazdasági művelése esetére vonatkozó kalkulációját teszi meg egyetlen próbakövévé, független tényezőjévé annak: hogy valamely területen fenntartsuk-e az erdőt, hogy meghagyjuk-e vagy eltávolítsuk-e az évtizedek hosszú sora alatt létrejött és újból csak ilyen hosszú idő alatt pótolható fatöket és hogy kitegyük-e az erdőtalajt annak, hogy hosszabb, vagy rövidebb ideig tartó mezőgazdasági műveléssel kiéljük és elpusztítsuk annak talán évszázadok alatt felhalmozódott humuszát. Ez az elv megfelelhet a gazdasági cselekvési szabadságnak, az erdőtulajdon szabad élvezetének, *de nem felelhet meg a közérdeknek*. Mert ha ezt az elvet tesszük az erdészeti jog alapjává, akkor nincsen módjában az erdészeti közigazgatásnak megakadályozni azt sem, hogy pl. az 1%-nál is kisebb erdőszültséggel bíró Szolnok vármegye vagy Hódmezővásárhely tjv. határában még az a kevés erdő is megsemmisíttessék, ami van, ha annak talaján mezőgazdasági művelést is lehet jövedelmezően folytatni. Holott nagyon jól tudjuk azt, hogy a mezőgazdasági termelés és a földművelő népesség szociális érdekei éppen azt kívánják, hogy a mezőgazdaságilag művelt földek mindenhol, tehát még a sík vidékeken is, bizonyos arányban erdőkkel keveredjenek; hiszen az annyira fejlett mezőgazdasággal bíró síkvidékű Hollandia és Dánia területének is mintegy 8%-át erdők foglalják el.

Igen, a rideg klíma alatti, vagy a meredek hegyoldalon levő talajokat, vagy egyéb gyöngye termőföldet csak az erdőgazdaság tudja hasznosítani, — a helytelenül űzött mezőgazdaság vagy a kíméletlen legeltetés által kiélt, tönkretett talajokat pedig csak az erdőgazdaság

tudja a gazdasági kultúra részére visszahódítani. Ezt már évszázadokkal ezelőtt tudták. Hiszen pl. már az 1769-ben kiadott *Mária Terézia*-féle erdőrendtartás is előírta azt, hogy «ahol a fáknak szüksége legyen, és oly pusztatélkek találtaknak a melyek sem szántó-földnek sem szőlő hegyeknek nem alkalmasak, fáknak magjaival bevettessenek». De sem ez a rendtartás, sem az 1791., sem az 1807. évi erdőtvörvények, sőt még az 1852. évi és 1858-ban egy rövid időre Magyarországon is életbeléptetett osztrák erdőtvörvény sem ismeri az erdőfenntartásnak azt az elgondolását, amely az erdőtalaj más művelési ágra való alkalmasságától, tehát végeredményben a mezőgazdasági művelési ágaknak az ilyen talajokon való jövedelmezőségétől teszi függővé az erdők fenntartását. Csak a múlt század második felében kifejlődött kapitalizmus liberális korszelleme az, ami ezt a meghatározást az 1879: XXXI. t.-c.-be, régi erdészeti jogunk alaptörvényébe belevitte, hosszú időn át megakadályozva ekként annak az egyedül helyes elvnek érvényesítését, hogy az erdőt, — tekintet nélkül arra, hogy talaja más művelésre alkalmas-e vagy sem, — mindenhol fenn kell tartani, ahol azt a közérdek kívánja.

De a feltétlen erdőtalajnak ez, a gazdasági liberalizmus szerinti megfogalmazása azért is káros, mert a laikus nagyközönségben azt a hitet kelti, hogy csak a rossz, gyenge talajokon, amelyekben a mezőgazdaság már boldogulni nem tud, való erdőgazdaságot művelni és csak az ilyen területekre kell erdőt telepíteni, pedig ez, amiként arra még reá fogunk mutatni, az erdőgazdaságnak szintén kárára van.

A kapitalizmus korszellemének gyermeke az erdők tarvágások és mesterséges felújításra alapított használata is. Az erdőknek az azokat alkotó fafajok vágáskorát tevő évek — tehát a turnus, a vágásforduló évei — számának megfelelő vágásterületekre való osztásával már a XVIII. század derekán készült erdőrendtartásokban találkozunk. Az 1769-ben kiadott *Mária Terézia*-féle erdőrendtartás pedig már részletes oktató szabályokat foglal magában erre nézve. A felújítás azonban itten még mindenhol természetes úton, megfelelő számú és a felújuló fiatalosnak védelmet nyújtó magfák meghagyása útján történik. És ha *Wilckens*nek, majd *Feistmantel*nek, az egykori selmecbányai akadémia egészen 1846-ig volt két első erdésztanárának könyveit átolvassuk, azokban is mindenhol a természetes felújításra alapított rendszereivel találkozunk az erdőgazdaságnak. Ők mesterséges úton még csak a rontott, másként rendbe nem hozható vágásterületeket kívánják felújítani. És pl. *Feistmantel* nagyon helyesen mutatott reá arra, hogy az erdőművelés, erdőápolás, erdővédelem, vágásvezetés és erdőhasználat annyira szervesen függenek egymással össze, hogy még a tudományban is alig választhatók el egymástól.

A kapitalizmus korszelleme azonban nem ér rá az erdők és az erdőgazdaság természeti viszonyainak bonyolult összességével foglal-

kozni és a gyáripari termeléshez hasonlóan az erdőgazdaságban is a mechanikus, sablonizálható eljárásokat igyekeznek érvényesíteni. Megállapítja a vágásfordulót, ennek megfelelően sorjában kitűzi az évi vágásterületeket, tarra vágja azokat és azután csemetékkel ülteti be őket. Az erdővel, mint termőhelyi életközösséggel, az azt fenntartó különböző természeti tényezőkkel, a tarvágásoknak e tényezők egymáshoz való viszonyára gyakorolt zavaró hatásával, mint imponderabilitásokkal, tehát közvetlenül meg nem mérhető, pénzben közvetlenül ki nem fejezhető jelenségekkel a korszellem pozitívizmusa nem ér rá foglalkozni...

A tarvágásos gazdálkodás meghontotta az erdőgazdasági teendők szervezését és sok tekintetben különálló munkakörökké tette az az erdőművelést, az erdőrendezést és az erdőhasználatot. Káros következményei: a nagykiterjedésű, egykorú, elegyetlen, a különböző biológiai károsítókkal és fizikai veszedelmekkel szemben sokkal kisebb ellentét-képességű faállományok, ma már nyilvánvalóak. És annakidejében is találkozunk szakmunkákkal és értekezésekkel, melyek az erdő természetével ellenkező e használati mód helyett az erdő szerves életközösségi egységének jobban megfelelő természetes felújításos rendszerekre hívják fel a szakkörök figyelmét. De a korszellem erősebb volt ezeknél. Így történik az, hogy, amint azt *Káán Károly* olyan találaton jegyzi meg, a régi erdészeti jogunk alaptörvénye, az 1879 : XXXI. t.-c. a tarvágások jegyében látott napvilágot, (az 1880-as évtizedes erdőrendezési utasításai is elsősorban ezt a rendszert tartják szem előtt, és hogy az első magyar erdőműveléstan, *Vadas Jenő*nek 1896-ban megjelent nagy munkája, lényegében véve szintén a tarvágás erdőműveléstaná volt.

Az évi vágásterületek sorozatos tarvágása, beerdősítése és ekként az egyes korfokozatok egymásmellé sorakoztatása által az ú. n. «célba vett szabályos erdő» kialakítására törekvő irányzata az erdőgazdaságnak, maga mellé véve a hosszú lejáratú hitelek matematikáját, a kamatos-kamat-számítást, létrehozta a kapitalisztikus korszellem kialakította erdőgazdasági ideológia tipikus termékét: az erdőérték- és nyereségszámítást.

Ez az erdőgazdaságban is hosszú lejáratú tőkebefektetéseket, illetve járadékforrásokat lát. Ehhez képest azután pl. az erdőtalaj gazdasági értékét a talaj által minden vágásforduló végén nyújtott, tehát örökös korszaki járadék tőkeértékének tekinti. Vagy pl. a faállomány értékére a multban, sokszor évtizedek előtt befektetett költségeknek — pl. az erdősítési költségeknek stb. — a jelenre való kamatosításából, vagy sokszor csak az évtizedek hosszú sora után annak értékesítéséből várható jövedelemnek a jelenre való kamattalanításából von következtetéseket stb.; a nyereségszámítástani rész pedig az erdőgazdaságban fekvő tőkék jövedelmezőségére — kamatozására — igyekeznek számszerű felvilágosítást adni.

Az erdőérték- és nyereségszámítástan a kamatoskamatszámításban teljes jártasságot kívánó, hosszú képleteivel a matematika szempontjából elbírálva kifogástalan gondolatépítmény. Szakműveltségi és szakoktatási értéke is kétségtelen, mert az erdőgazdaság egyes tényezői: talaj, faállomány, fahasználatok, bevételek és kiadások stb. szerepének és alakulásának értékes elemzését adja. Általános gyakorlati alkalmazásra azonban csak akkor tarthatna igényt: ha a tarvágásos erdőgazdaság ideálja, a «szabályos erdő» és ennekfolytán a használatok mértékének és értékének az évtizedek hosszú sorára — esetleg az évszázadnál is hosszabb időtartamra — szóló megállapítása valóban lehetséges volna; ha a faárak és a pénz értéke állandóak volnának, és ha a kamatozás is időtlen időközön át zavartalan folyamat volna...

Az erdőérték- és nyereségszámítástannak, illetve az ezt kialakító gondolatirányzatnak azonban volt egy nagyon is komoly következménye, amely az erdőszeti szakirodalomban évtizedekre menő szenvedélyes vitát szított fel, és sok helyen a gyakorlati erdőgazdaságra is messze kiható következményekkel járt: a legnagyobb talajjárdék vágásfordulója, vagy az ú. n. pénzügyi vágásforduló. Nem egyszerű, hanem körmönfont okoskodásból eredő fogalom. Abból indul ki, hogy amiképpen a kapitalisztikus tőkebefektetéseknel a tőketulajdonosnak joga van ahhoz, hogy tőkét oda fektesse be, ahol az nagyobb százalékkal kamatozik: akként az erdőtulajdonosnak is joga van ahhoz, hogy csak annyi faállományt tartson lekötve az erdőgazdaságban, amennyi a teljes erdőgazdasági kamatlábnak megfelelően hozza meg kamatait, a többit ellenben az erdőből kivonja, eladja, és a befolyt pénzzel szintén teljes kamatozású faállománnyal bíró erdőt vegyen, vagy pedig a kivont nem teljes kamatozású faállományért kapott pénzt más, nagyobb kamatozású üzembe, esetleg bankba helyezze. Mivel az éppen teljes kamatozású fakészletet lekötő, ú. n. pénzügyi vágásfordulók rendszerint 2—3 évtizeddel rövidebbek, vagy alacsonyabbak mint a kamatlábbal nem törődő, hanem az erdőtől a legnagyobb tiszta jövedelmet váró fordulók: a pénzügyi vágásfordulóra való áttérés az évi vágásterületek nagyobbításával és a faállományban készletfeleslegek kimutatásával és kihasználásával jár, és ezért az átmenet idejében több fahasználatot és természetesen nagyobb pénzjövedelmet ad.

Ez a rendszer, melyben a kapitalizmus szellemének legkifejezőbb megnyilatkozását kell látnunk az erdőgazdaságban, az erdőtulajdonos vagyoni jogainak kiélése szempontjából — főként ideiglenesen — előnyös lehet, a nemzetgazdaság szempontjából azonban határozottan káros. Káros azért, mert annak a spekulatív okoskodásnak gyakorlati megvalósítása, hogy a nem teljes kamatozású faállomány kivonásával és eladásával szerzett pénzt ismét teljes kamatozású faállománnyal bíró erdőbe fektessük be, teljesíthetetlen, vagy legalább is nehezen teljesíthető azért, mert az erdő nem lévén tetszésszerint szaporítható

11

jóság, nem áll mindig a tetszésszerinti vételhez rendelkezésre. Ezért azután a nem teljes kamatozású faállomány pénzzé tett értéke nem változhatik át ismét erdővé, faállományvá, hanem más üzemben vagy bankban kamatozik. És így a pénzügyi vágásfordulókra való áttéréssel lényegében véve a pénzt és pénzköveteléseket szaporíthatjuk ugyan, de az erdőgazdasági termelés pénzzel nem pótolható anyagi alapjait gyöngítjük. Ez a rendszer németországi eredetű. Németországban váltotta ki a leghevesebb vitákat és ottan talált leginkább alkalmazásra. Nálunk nem volt különös hatása.

Mindazonáltal meg kívánjuk jegyezni, hogy a pénzügyi vágásfordulók rendszerének alapjául szolgáló törekvések lényegükben véve helyesek és örökérvényűek. Mert hiszen mindnyájunk örök törekvésének kell lennie, hogy az erdőgazdaságban a lehető legtöbbet és legértékesebbet termeljünk, és csak annyi fatökvét tartsunk lekötve az erdőgazdaságban, amennyi ehhez szükséges. Csakhogy mindennek feltételeit és mértékét nem a kamatoskamatszámításra alapított spekulációkkal levezetett pénzügyesekben kell keresnünk, hanem az erdőgazdaságnak a pénzváltásoktól független örök értékegységében, a köbméterekben kimutatott, legmegfelelőbb faállomány szerkezettel bíró fatökvében és annak ugyancsak köbméterekben számított legnagyobb hozadékában kell látnunk.

Mindarról, amit az előzőekben a liberalizmus erdőgazdasági ideológiájának intézményeiről és rendszereiről itten röviden elmondtunk, sokat írtak már eddig, és bizonyára sok érdekes gazdaságtörténeti fejtegetést fognak még írni. Mi azonban a továbbiakban azt fogjuk egy rövid áttekintés tárgyává tenni, hogy milyen hatással voltak ezek a centenáriumi évszázada első világháború előtti korszakának magyar erdőgazdaságára.

A szabad birtokforgalom megvalósítása céljából az 1848-as eseményeket követő évtizedekben végrehajtott úrbéri birtokrendezések és arányosítások eredményeképpen alakult ki az erdőbirtoklásnak az a rendje, melyen a magyar erdőgazdaság egészen az 1945:VI. t.-c.-en alapuló földreformig nyugodott. Ehhez csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy a különösen az erdélyi székely nép szempontjából olyan nagy jelentőségű közbirtokossági erdők fenntartása érdekében már magukban az úrbéri birtokrendezésről és arányosításról rendelkező alapvető jogszabályokban kellett volna megtenni azokat a közös erdők egyénekenkénti felosztását határozott feltételekhez kötő rendelkezéseket, amelyekre — nyilván a tulajdonjogból folyó rendelkezési szabadságok korlátozásától való félelem miatt — csak az 1908. évi birtokrendezési törvényekben tudta magát elhatározni a törvényhozás. Kénytelenek voltunk ezt megemlíteni azért, mert az 1879:XXXI. t.-c. szerint üzemszerű kezelésre kötelezett korlátolt forgalmú erdőknek mintegy 700.000 kh.-dal való megfogyatkozását legnagyobb részben ennek a késedelemnek rovására kell írniunk.

Mielőtt továbbmennénk, az összefüggések könnyebb figyelemmel kísérése és megértése céljából ki kell emelnünk azt a szakemberek előtt egyébként ismert tényt, hogy: erdőt fenntartani csak a talaj termőerejének és a faállománynak együttes fenntartásával lehet, és hogy ennek következtében az erdőfenntartás és a faállomány tervszerű használatát biztosító üzemtervi kezelés nélkülözhetetlenül függenek össze egymással.

Az 1848-as országgyűlés világosan látta, hogy az 1848-as forradalmi eseményekkel felszabadult nemzeti erők a következő évtizedekben a régi feudális Magyarország képét csakhamar átalakítják és azt a gazdasági fejlődés síkján is rohamosan fogják előrevinni, és látta azt is, hogy ez kihatással lesz majd természetesen az erdőkre és az erdőgazdaságra is. Erre vall az, hogy az 1848:X. t.-c. egy részletes erdőtörvény-javaslat elkészítésére és törvényhozás elé terjesztésére utasította a kormányt. És valóban, a rendkívül gyors ütemben meginduló vasútépítések feltárják, azaz a kihasználásra hozzáférhetővé teszik a gazdaságilag addig elérhetetlen erdős vidékeket. És a vasútépítés meg a fellendülő ipar rövid idő alatt az erdők kihasználásának csábító távlatát nyitja meg a tőke előtt. A mezőgazdasági termelés jövedelmezőségének emelkedése viszont az erdők kiirtására és mezőgazdasági művelés alá vonására csábít, veszedelmes aktualitást adva a feltétlen erdőtalaj problémájának.

Égető szükség lett volna tehát egy hatályos rendelkezéseket tartalmazó erdőtörvényre, mert az 1807:XXI. t.-c. rendelkezései már nem voltak alkalmasak arra, hogy azokkal a megváltozott viszonyok közepette az erdők fenntartását hathatósan biztosítani lehetett volna.

Hogy ilyen körülmények között miért kellett mégis az országnak még 1867-től, a kiegyezés évétől számítva is 12 évig várnia, míg az alkotmányos úton hozott első magyar erdőtörvényt, az 1879:XXXI. t.-c.-et megkapta, az, úgy hiszem, mindnyájunk előtt világos, ha arra gondolunk, amit a múlt évszázad második felében Magyarországon is felvirágzó kapitalizmus korszelleméről mondtunk.

Kaán Károly az «Erdőgazdaság-politikai kérdések» és «A Magyar Tudományos Akadémia és az erdőgazdasági tudományok» c. munkájában gyönyörűen írja le azokat a küzdelmeket, melyeket *Wagner Károlynak* és *Bedő Albertnek*, az akkori magyar erdőszet e két kimagasló alakjának és az erdőgazdasági közérdek e két nemes bajnokának az erdőtörvény előkészítése és kidolgozása során a gazdasági liberalizmus és főként az előbbieken ismertetett liberális erdőgazdasági ideológia jelszavaihoz és tanaihoz ragaszkodó képviselőivel az erdőgazdaságnak, az erdőszeti szaktudománynak és a kormánynak vívniuk kellett. *Kaán Károly* e két kiváló munkájából láthatjuk világosan, hogy azok a gazdasági liberalizmus korszellemében gyökerező vezérelvek, melyek először is «az erdőtulajdon szabad élvezetének jogát» kívánták megóvni és «az erdőtörvény intézkedéseit csakis a véderdőkre, a feltétlen erdő-

talajon álló erdőkre, az állami, a hitbizományi, a holtkézen lévő, s a törvényhatósági, községi erdőkre kívánják szoríttatni és a kétségtelenül száncatható talajon álló erdőkre nézve a szabad használatot semmiképpen sem kívánják korlátozni», — miként vezettek az egyébképpen kiváló és annak a kornak színvonalán álló törvénynek a tárgyilagos történelmi kritika által igazoltan súlyos fogyatékoságaihoz. Nevezetesen: miként vezettek ahhoz, hogy a törvény csak a sokszor a szakemberek előtt is vitás feltétlen erdőtalajon álló erdők kötelező fenntartását rendeli el, a többi erdőkét ellenben már nem; miként vezettek ahhoz, hogy az erdőfenntartás nélkülözhetetlen feltételét, az üzemtervszerű és szakértő erdőtiszt által való kezelést csak a korlátolt forgalmú erdőkre rendeli el, a magánerdőkre ellenben már nem, stb. És ugyancsak *Kaán* munkái mutatják azt, hogy ezek a fogyatékoságok a történelmi Magyarország erdőségeinek 36%-át elfoglaló és mintegy 4.650.000 kat. holdat felölelő magánerdők hatalmas vagyontömegében mintegy 3.300.000 holdon a faállomány letarolásához, sok helyen teljes pusztulásához és e hatalmas erdőterület jórészenek teljes elkopárosodásához vezettek. És viszont mi sem mutatja jobban azt, hogy a gazdasági liberalizmus korszakára mennyire uralma alatt tartotta a benne gyökerező jogintézményeket, mint az, hogy, noha az 1879:XXXI. t.-c. fogyatékoságának káros kihatásait mutató és a *Kaán* munkáiban közölt számok, melyek összevonásából származnak az általunk előbb említett adatok is, annak a törvényjavaslattervezetnek indokolásából valók, amelyeket a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának akkori főnöke, *Horváth Sándor* készített el az első világháborút közvetlenül megelőző időkben: ez az erdőtervényjavaslat-tervezet «a gazdasági szabadság és az egyéni jogvédelem»-re való hivatkozással az erdő fenntartása tekintetében lényegében véve mégis az 1879:XXX. t.-c. elvi alapjain marad meg.

Régi erdőtervényünk hiányai az integer Magyarország idejében kevésbé voltak érezhetőek. Annál sajnálatosabb hatással voltak azonban a trianoni Magyarország erdőgazdaságára, mert ebben a magánerdők aránya nagyobb volt, mint az integer Magyarországon, sőt — az ország sík- és dombvidéki jellegénél fogva — a nem feltétlen erdőtalajon álló erdő aránya is nagyobb, mint a történelmi Magyarország nagyobbára közép- és magashegységi erdővidékén.

Az első világháborúval felidézett háborús gazdasági életnek és a termelés és forgalom ezzel szükségképpen együttjáró irányításának és korlátozásának és az ennek szolgálatába állított intézményeknek — Haditermény Rt., Vasbizottság, Faértékesítő Hivatal stb. — kellett jönniök, hogy az erdőgazdasági politikát letérítsék a liberalizmus útjáról. Így történt az, hogy a háború esetére szóló kivételes felhatalmazás alapján hozott 3296/1918. és 6021/1918. M. E. sz. rendeletek a fahasználatok gyakorlását a magánerdőkben is hatósági enge-

délyhez és mindenféle erdőirtást a földművelésügyi miniszter engedélyéhez kötötték.

Ezeknek a tényezőknek és azután kiváltképpen *Kaán Károly* és *Rochlitz Dezső* irodalmi és *Nagyszalánczy Brunó* törvényszerkesztői munkásságának köszönhetjük, hogy az előbb említett rendeletekben kifejezésre jutó elvek az új magyar erdőtörvénybe, az 1935. IV. t.-c.-be is átvitettek. Ezzel az új magyar erdőtörvény a feltétlen erdőtalaj és a magánerdők használata tekintetében a korlátozatlan szabadság elvét elejtve, az általános erdőfenntartás és a minden erdőre kiterjedő üzemszerű kezelési kötelezettség elvi alapjaira helyezkedett.

Ezenközben alakulnak ki a trianoni békeszerződés rendelkezéseinek megfelelően az új, a mai Magyarország határai. Tudjuk, hogy ennek folytán a régi Magyarország erdősegeinek 84%-át elveszítettük, és hogy a megmaradt erdők legnagyobb részének minősége és fakészletben való gazdagsága messze elmaradt az elvesztett hegyvidéki erdőségekkel szemben. És tudjuk azt is, hogy — sajnos — a megmaradt erdőségeknek ezt a fogyatékos fakészletét is tovább gyengítették az 1930-as évek elejétől az országra nehezedő gazdasági válság idejében engedélyezett, — majd pedig a második világháború éveiben kötelezően elrendelt rendkívüli fahasználatok.

A demokratikus magyar köztársaság erdőgazdasági politikája letéteményesének: a köztársasági kormány földművelésügyi minisztériumának, valamint a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek vezetőségének éppen ezért a mai Magyarország erdősegeiben és erdőgazdaságában súlyos kötelezettségekkel terhelt örökséget kellett átvenniök a centenáriumi évszázadától, mely nagy és nehéz feladatok elé állítja őket.

Ehhez az erdőgazdasági politikához szólva, megnyugvással kell megállapítanunk, hogy az a tájékoztatás, amelyet errenézve a MALLERD ügyvezető igazgatójától első ízben egy önálló brochurában, majd pedig «A Fa»- és az «Erdőgazdaság» c. szaklapokban közölt és az erdőgazdaság 3 és 5 éves terveivel is foglalkozó különböző cikkekből kaptunk, általunk is csak helyeselt irányelveket foglalnak magukban. Mert hiszen az adott viszonyok között nem is gondolhattunk és gondolhatunk másra, mint arra, hogy az ország nélkülözhetetlen faszükségletét, ha mindjárt áldozatok árán is, a hazai fatermelésből fedezzük addig, amíg a szomszéd államokkal kifejlődő kereskedelmi kapcsolataink a hiánynak fedezését import útján lehetővé teszik, ezután pedig az ország erdősegeinek használatát akként folytatjuk, hogy az élő fatökvét fokozatosan emelve, a növedék és a használat közötti egyensúlyt helyreállítsuk. Nem is gondolhatunk másra, mint arra, hogy az elmaradt erdősítések sürgős pótlásával, a szükséges erdőművelési munkálatok elvégzésével, erdősegeinknek megfelelő szállítóberendezéssel való részletes feltárással, erdőgazdasági üzemi berendezéseink fejlesztésével

a meglévő erdőségeink hozadéképességét fokozzuk, az Alföld-fásítás ütemének meggyorsításával és a kopár területek beerdősítésével pedig erdőterületeinket növeljük.

Erdőgazdasági politikánknak ehhez a koncepciójához tehát ninesen semmi hozzátenni valónk, úgyhogy legfeljebb a keretébe tartozó egyes részletkérdésekhez óhajtunk néhány gondolatot felvetni.

Előadásunknak abban a részében, melyben a feltétlen erdőtalajról elmélkedtünk, mutattunk reá arra — Dánia, és Hollandia mintegy 8% körüli erdősültségére hivatkozva —, hogy nemcsak a faellátás, de a mezőgazdasági termelés fokozása és a földművelő népesség szociális érdekei is, az Alföld erdősültségének emelését teszik szükségessé. Éppen ezért célszerűnek tartanók, ha — amint azt a gondolatot már mások is felvetették, — az Alföld-fásítás folyamatban lévő munkáját, az egyes községek határában végrehajtott tagosítások során megfelelő kiterjedésű közszégi erdőterületek kihasításával és ezeknek mielőbbi beerdősítésével mozdítanók elő. Az evvel járó területelvonás alig érezhető kisebbedést jelentene az egyes gazdák földbirtokaiban, és bőségesen megtérülne az erdő hozadékában és egyéb jótékony hatásaiban.

És erre gondolva, nem mulaszthatom el azt, hogy az ilyenforma kezdeményezésekkel, tehát új erdők telepítésével, de általában véve sokszor a meglévő erdők felújításával kapcsolatban is az ú. n. gyorsan növő fafajokkal való erdősítést követelő jelszavakra ki ne térjek egy-néhány szóval. A gyorsan növő és nagy fatömeget szolgáltató fafajok erdőgazdasági alkalmazása nem új dolog. Évszázadokra nyúlik vissza ez is. Csakhogy nem szabad elfelejtenünk, hogy az ilyen fafajok eredményes alkalmazásához jó talaj kell. Az ésszerűtlen mezőgazdaság vagy legeltetés által kiélt, mezőgazdasági művelésre már alkalmatlan tehát az ú. n. «feltétlen erdőtalajokon» továbbra is csak azt kell tennünk, és továbbra is csak azt tehetjük, hogy talajjavító fafajokkal erdősítjük be őket és ekként a gazdasági kultúra részére őket visszahódítani igyekszünk. Az ilyen területeken hiába kísérletezünk gyorsan növő fafajokkal, mert azon az igazságon, hogy egy rókáról nem lehet két bőrt lenyúzni, az erdőgazdaság sem teheti magát túl. Ha tehát gyorsan növő fafajokkal, pl. akáccal vagy nyárfaféleségekkel akarunk erdősíteni, akkor vegyünk ahhoz megfelelő jó talajt. Ne féljünk, nem fogunk ráfizetni. A volt Coburg-féle pusztavacsi uradalom jó talajon álló akácerdői 40 éves korukban 26 m átlagmagasságú állományokat adtak, kataszteri holdankint 4—6 m³ hozadékot szolgáltatottak, és az 1930-as évek válságának idején az egész uradalmat ezek az erdők tartották fenn.

Egy másik gondolattal az állami erdőkezelés eredményességének fokozását tartva szem előtt, abból, hogy a földreformról szóló 1945:VI. tc. állami ellenőrzéssel juttatta az erdőket a községek tulajdonába, és hogy az állami erdőkezelés az erre leghivatottabb szervezetre, a MÁLLERD-ra bízott, azt a végső következtetést is le szeretném

vonni, hogy az állami erdőkezelés az egész vonalon az 1935:IV. tc. 66. §-a szerinti teljes, a gazdasági munkálatok végrehajtását és az anyag- és pénzkezelést is ellátó rendszerre vitessék át. És ezt szeretném még kiegészíteni azzal az egyébképpen más helyeken is felvetett gondolattal, hogy az eddig külön üzemtéri egységeket alkotó, állami kezelés alatt álló erdőbirtokok ottan, ahol ahhoz a lehetőségek megvannak, az okszerű erdőgazdálkodásra alkalmasabb, nagyobb üzemi egységekké foglaltassanak össze szövetkezeti alapon. Ehhez indokolásul csak annyit kívánunk felhozni, hogy az állami erdőkezelés ottan érte el legszebb sikereit — Szeged, Szabadka, Debrecen — ahol a gazdálkodás szervezésére egésze kiterjedt, és, hogy az előbbieket szerint egyesített állami erdőkezelés annak idejében az 1890:XIX. tc. alapján működő, volt beszercei erdőigazgatóság kerületében — igaz, kedvező viszonyok között — valóban szép sikereket mutathatott fel.

És most reá kívánok térni erdőgazdasági politikánk legfontosabb és legnehezebb feladatára, arra t. i., amelynek munkálásával a hazai erdőgazdaság fakészletét emelve, a növedék és a használat közötti egyensúly helyreállítására kell törekednünk.

Az erdőgazdasági politika minden e tekintetbeni intézkedésének effektusa végeredményben attól függ, hogy mennyire tudjuk előmozdítani az erdőművelés munkáját, mennyire tudjuk az erdőművelést segíteni abban, hogy a természet erőit mentől jobban tudja a fatermelés szolgálatába állítani. És ezzel kapcsolatosan örömmel kell megállapítanunk azt, hogy ezeket az intézkedéseket ma könnyebben tudjuk megtenni, mint az 1945-ös földreform előtt. Mert amíg azelőtt az államnak, mint az erdőgazdasági politika letéteményesének közvetve — az üzemtéri kezelésre, a szakértő erdőgazdasági alkalmazottak tartására, az erdővédelmi intézkedések megtételére stb. vonatkozó különböző jogszabályok alkalmazásával — kellett a különböző jogi minőségű erdőbirtokokon az erdők művelésének fejlesztéséről gondoskodnia, addig ma, amikor az állam részint a tulajdonjog, részint pedig az állami erdőkezelés jogintézményének erejénél fogva az ország erdőségeinek mintegy 92%-val közvetlenül rendelkezik, az erdők művelését is saját szervei útján közvetlenül maga intézheti.

Ezek a rendkívül előnyös erdőgazdaságpolitikai körülmények arra készítettek, hogy új ösztönzést keresve, ismét áttanulmányozzam az erdőművelés irodalmát. Ezt az új ösztönzést az erdőművelésnek a tiszta szállásra alapított formájában találtam, úgy, ahogyan azt *Biolley* svájci erdőfelügyelő a most már egyébképpen széles körben ismert rendszerében: a «*méthode du contrôle*»-ban kialakította.

Megkaptam engem e rendszer egyszerűsége, természetessége és *Biolley* világos előadása és okfejtése egyaránt.

A tápanyagok a talajban a gyökérszinten, a levegőben pedig a leveleken keresztül lépnek be a fanövény szervezetébe — mondja *Biolley*, amikor rendszerének megokolását bevezeti — és a levélzöld — a

chlorophyll — jelenlétében a fénynek a hatása alatt asszimilálódnak. A fatermelés műhelye tehát a levelekben és az egyéb zöld részekben van. Az erdőművelés anyagi eredménye tehát attól függ, hogy az erdő talaját és a fölötte lévő levegőoszlopot vízszintes és függőleges irányban egyaránt mentől tökéletesebben és mentől állandóbban hassák át a fanövények anyagfelvevő szervei, és hogy mentől nagyobb hatásfokkal meheszen végbe a természeti erők asszimilatórikus munkája a fanövény zöld szerveiben.

A használatok során — mondja tovább *Biolley* — termelési tényezők: tápanyagok, fény, csapadék stb. szabadulnak fel az erdőben a termelő fakészlet, a fatöke részére. Ha már mostan — folytatja tovább *Biolley* — annak a fakészletnek összetétele, szerkezete, térbeli eloszlása stb. olyan, hogy ezeket a felszabaduló termelési tényezőket valóban felvenni és felhasználni tudja, akkor a hozadék fokozódik. És ha ennek lehetősége mindenhol, az egész erdőben állandóan, tartamosan meg van és így elháríttatik az, hogy az évenkénti fahasználatok következtében felszabaduló termelőerők az erdőben felhasználás nélkül — vagy amint azt *Biolley* mondja: ugaron — maradjanak, akkor az erdőgazdaság egész területén állandóan teljes erővel dolgozó, termelő faállományt kapunk és így az elérhető legnagyobb tömeggyarapodáshoz, növedékhez jutunk. A tarvágásos és az egyéb vágásos erdőgazdasági üzemekben — mutat rá *Biolley* — igen nagyok az ugaron álló részek, mert hiszen a kisebb-nagyobb vágásterületeken magukban álló fiatalosok nem tudják sem az erdő talaját gyökérszettel behálózni, sem pedig az erdő levegőoszlopát levélzölddel, chlorophyllal megtölteni.

Arra kell tehát törekednünk — mondja *Biolley* — hogy az erdőgazdaság egész területén rendelkezésünkre álló termőhelyi tényezőket állandóan hasznosító, tehát állandóan teljes erővel dolgozó, teljes erővel termelő faállományt neveljünk, amely hozadékában állandóan a lehető legtöbbet, a lehető legjobbat és legértékesebbet nyújtja. Ennek módja pedig — amint az az eddig elmondottakból is következik — az, hogy az évi használatok gyakorlása során mindig az állományápolás, az állománynevelés, sőt állománynemesítés követelményeit tartjuk elsősorban szem előtt, úgy, hogy az évi használatok kijelölésével mindig a gyöngébb, a kisebb életképességű, a kevesebbet ígérő fapéldányokat vágatjuk ki az erdőből, a legszebb, a legjobb, a legtöbbet ígérő fagyedek javára. Így válik a fahasználatok gyakorlása a folytonos állománypótlást, állománynevelést, minőségi kiválasztást és a fatermelés fokozását szakadatlanul munkáló igazi erdőművelésnek alapjává.

Az ilyen értelmű erdőművelés elvi követelményeivel azonban nem lehet semmiféle olyan rendszert összeegyeztetni, — vonja le végső következtetéseit *Biolley* — amely a vágásos, vagy mondjuk világosabban, vágásterületes erdőhasználatra támaszkodik, és így annak megvalósítása nem vezethet máshoz, mint a szálaló erdőhöz.

Mindennek hallatára azonban önként kél fel bennünk, a vágás-területes erdőhasználat rendszereinek neveltjeiben a kérdés: de hol marad a vágáskor, hol marad a vágásforduló, hol marad a rendészeti ellenőrzésre egyedül biztos alapot szolgáltató vágásterület és hol marad az egész hozamszabályozási procedura az erdőhasználat és erdőművelés ilyen rendszerében? A «*méthode du contrôle*», — az ellenőrzött számlálás rendszere — nem számol sem a korral, sem a vágásfordulóval, mert ezek az elemek nem állanak határozott iránytadó kapcsolatban a fatömeggel. *Biolley* pl. négy ugyanolyan átmérőjű fatörzs vágáslapjának fényképét mutatja be a könyvében, amelyek közül az egyiknek 25, a másiknak 41, a harmadiknak 59 és a negyediknek 117 évgyűrűje van. *Ammon*, a számlálóerdőnek egy másik lelkes szószólója pedig utal arra, hogy gyakran talált lúcfenyőket, amelyeknek vágáslapján a hosszas árnyékoltság következményeként a bétől, a középtől 50, sőt ennél is több igen vékony évgyűrűt olvasott meg. Milyen támpontot nyújthat tehát a számláló üzemben egyáltalában a kor, ahol a használatra való kijelöléskor csakis a fa egészségi állapota, alakja és vastagsága döntő? És mire való egy olyan rendszerében az erdőhasználatnak a vágásforduló, ahol a használatok gyakorlása során csak az állományápolás és állománynemesítés, a felújítás sikere, a növedék nagysága és tartamosságának biztosítása irányadók, és ahol e szempontok figyelembevételé a vágásfordulóval összefüggésben álló vágásterület mindenféle fogalmától függetlenül megy végbe?

A tartamosság, éspedig a mennyiségi és minőségi tartamossági biztosításának egészen más, sokkal hatályosabb módját jelenti e rendszernek az a sajátossága, melytől nevét is kapta: hogy a termelő fa-készletet, a fatökéket, megfelelő beosztással az erdő egész területén, átlag minden 6—8. évben, pontos törzsenkinti kiszámlálással felveszi és ekként a fatökének m^3 -ekben kifejezett nagyságát és ezenkívül még a különböző fafajok és különböző vastagságú faegyedek térfoglalásától függő állományszerkezeti alakulását és ehhez mérten a hozadékképességét is állandó és megbízható ellenőrzés alatt tartja.

Az eredmények, melyeket e rendszerrel a különböző svájci erdőkben elértek, nagy átlagban 6—8 m^3 -t jelentenek évenként és hektáronként, de egyes esetekben a 10 m^3 -t is felülmúlták. És nem szabad elfelejtenünk, hogy ezek az eredmények állandóak, tartamosak és nem jelentenek és nem is jelenthetnek a fatökében visszaesést kiváltó túlzott igénybevételeket. Mert hiszen ezek az eredmények a 6—8 éves periódusokban törzsenkinti kiszámlálással felvett, tehát pontosan meghatározott és ennek útján a növedék-szolgáltatásában ellenőrzött fatökének megengedett hozadékát jelentik.

Ezek az időszakonkinti pontos állományfelvételek lehetővé teszik hogy a fakészletek állományszerkezetéről, úgy, amint az a különböző fafajokhoz és a tetszőleges vastagsági osztályokhoz tartozó faegyedek összetételéből kialakul, állandóan megbízható képet kapjunk. És hogyan

ezt a képet a fahasználatokról hasonló módon szerkesztett képpel összevetjük, lehetővé tesszük azt is, hogy olyan termelő fakészletet alakítsunk ki, mely a céljainknak leginkább megfelelő választékokat, tehát a lehető legértékesebb faanyagot a lehető legnagyobb mennyiségben állandóan szolgáltatni tudja.

Az előbb felsorolt fatermelési eredmények évenként és kat. holdanként 3.4—4.6 m³-t jelentenének... És mit jelentenének, ha mi ezidőszent ezeknek csak felével is számolhatnánk, mint országos átlaggal...?

Azt tudjuk, hogy ennek a rendszernek nálunk való megvalósítására irányuló törekvések szakszerű aggodalmakkal és kételyekkel is találkozunk. Igen, igen — halljuk a meggondolásra intő ellenvetéseket — mindez lehetséges árnyéktűrő fajokkal a svájci klíma alatt, de nálunk mások a viszonyok... stb. Hiszen — őszintén meg kell vallanom, — hogy ezek az aggodalmak én bennem is felszállottak. Azonban mégis úgy érzem, hogy *ezzel a kérdéssel foglalkoznunk kell!* Biztatást erre magában az idevonatkozó irodalomban kaptam, amely azt mondja, hogy a szálalásnak ezt a rendszerét, minden, az adott termőhelyen őshonos és az ezekkel rokontermészetű fajokkal meg lehet valósítani.

Ezért célszerű volna, hogy az Erdészeti Kutató Intézet a Kar erdőmérnöki osztályának illetékes tanszékeivel együtt mielőbb alapos helyszíni tanulmány tárgyává tenné, hogy az ellenőrzött szálalás rendszerét a hazai erdőgazdaságban hol és miként lehetne célszerűen alkalmazni és ennek alapján mindjárt előterjesztést tenne arravatkozólag is, hogy a különböző termőhelyi tájak körében hol, melyik erdőgazdálkodásban kívánna erre alkalmas kísérleti gazdaságokat berendezni. A rendszer népszerűsítése és az alkalmazás részleteire is kiterjedő ismeretetés céljából pedig célszerűnek vélném, ha a Kutató Intézet ugyan csak az Erdőmérnöki Osztály illetékes tanszékeinek közreműködésével mielőbb egy megfelelő terjedelmű és összeállítású tájékoztató munkát adna ki.

A cél, amelyről szó van, annyira fontos és nagyjelentőségű, hogy megérdemli azt, hogy legjobb tudásunkat és munkánkat annak szolgálatába állítsuk. És én azt hiszem, hogy ha az erdőművelésnek ezt, a fatermelési tényezők összességét hatályosan a fatermelés szolgálatába állító és abban állandóan megtartó rendszerét tesszük a magyar erdőgazdaság alapjává: akkor eljön az az idő, amikor nemcsak a növedék és a fahasználatok közötti egyensúlyt fogjuk fenntartani tudni, hanem a fahasználatok gyakorlása és az ország faszükségletének fedezése közötti egyensúly elérésére is gondolhatunk.

Kérem a magyar erdőgazdaság vezetőit, tegyék ezeket a gondolatokat is részeivé az erdőgazdaság 3 és 5 éves terveinek, amelyek kiindulási alapjait adják a magyar erdőgazdaság boldogulását és fejlődését továbbmunkáló annak a nagy tervnek, melynek öröknek kell lennie, mintahogy örök lesz az az új szociális Magyarország is, melynek felépítésén dolgozunk.

Le centenaire 1848—1948. et l'économie forestière. Les dizaines d'années qui précédèrent la première grande guerre ont été dominées par la conception du capitalisme et du libéralisme. Cette conception a fait sentir son influence sur toute l'économie de la Hongrie féodale avec des conséquences nuisibles pour l'économie forestière du pays. Les dispositions législatives de l'ancien droit forestier sont des conséquences de la conception susdite. Ces dispositions ne protègent les forêts appartenant aux particuliers que si elles sont situées sur des «sols propices seulement aux cultures forestières»; l'ancien droit forestier n'a imposé l'obligation des plans d'aménagement qu'aux forêts dont l'aliénation était soumise à des restrictions. Comme des conséquences désavantageuses pour l'économie forestière du pays doit être jugé encore l'introduction du coup à balais étoc sur une grande échelle et de la révolution commerciale.

Par suite des restrictions de la vie économique introduites pendant la première grande guerre, la conception du libéralisme (de la liberté individuelle) avait subi des changements; de sorte que la nouvelle loi forestière hongroise — la loi IV. de 1935. — contient déjà des dispositions lesquelles protègent la conservation de tous les forêts hongroises et étendent l'obligation des plans d'aménagement, en principe, à toutes les forêts, même à celles appartenant à des particuliers.

Cependant, l'économie forestière hongroise se trouve aujourd'hui dans une situation très grave; cela s'explique par le fait que la superficie forestière n'est que 120% de la surface totale de Hongrie (et que le volume sur pied des forêts hongroises a été très fortement diminué par suite des coupes extraordinaires qu'on a fait avec permis officiel avant la deuxième grande guerre et par obligation pendant cette dernière guerre.

Les tâches principales de l'économie forestière actuelle sont: augmentation de la surface boisée, augmentation du volume sur pied et rétablissement de l'équilibre entre l'accroissement en volume et l'exploitation. L'augmentation de la surface boisée est la plus indiquée sur les territoires de la Grande Plaine Hongroise (Alföld) où se trouvent aujourd'hui encore des départements dont le taux de boisement n'atteint pas même 1%.

Pour améliorer les possibilités de la gestion des forêts n'appartenant pas à l'État, mais soumises au régime forestier de l'État, l'auteur recommande l'unification des petites propriétés forestières dans des sociétés coopératives.

Quant à l'augmentation du volume sur pied et de l'accroissement annuelle, l'auteur recommande l'application du «méthode du contrôle» de *Biolley* car c'est le méthode par lequel — en profitant le mieux possible tous les facteurs du station — on pourra faire le plus grand progrès en ce qui concerne les soins cultureux et l'amélioration des peuplements ainsi que toutes les mesures avantageuses de la sylviculture.

D'autre part, pour faire développer la sylviculture en Hongrie, il faut mentionner — comme un avantage — qu'aujourd'hui (par suite de la réforme agraire de 1945) les 92% des forêts du pays sont aménagées par l'État, car elles sont soit, des forêts de l'État soit soumises au régime forestier de l'État.

The Century 1848—1948 and the Forestry. The liberal spirit which followed the French Revolution was the mother of capitalism. This brought the whole economy under its influence. The forestry also was highly affected by it, not only in production (clearcutting) and valuation («financial rotation») but in teaching (artificial regeneration!) and legislation (absolute forest soil) too.

The serious disadvantages of capitalistic methods (destruction of forests!) can be eliminated only when principles of community as taught by popular democracies will be set forth. The forests of Hungary cover only

12 per cent of the country's total area, therefore very rigorous saving and the most suitable modern silvicultural system (selection!) must be applied to decrease the great lack of timber and fire-wood.

Das Jahrhundert 1848—1948. und die Forstwirtschaft. Der der französischen Revolution folgende liberale Zeitgeist war die Mutter des Kapitalismus. Dieser brachte das ganze Wirtschaftsleben unter seine Herrschaft. Auch das Forstwesen war von ihm stark beeinflusst, nicht nur in der Nutzung, (Kahlhieb!) und Bewertung (finanzieller Umtrieb!), sondern auch in den Lehrbüchern (künstliche Verjüngung!) und in der Gesetzgebung («unbedingter Waldboden!»).

Die ersten Nachteile der kapitalistischen Methoden (Waldverwüstung!) können nur durch die auf das Gemeinwohl gerichteten Bestrebungen der Volksdemokratie beseitigt werden. Ungarns Wälder nehmen nur 12. v. H. der Gesamtfläche des Landes ein, es ist also strengste Sparsamkeit und entsprechendste zeitgemäße Waldbaukunst (Plenterung!) anzuwenden um den grossen Holzangel zu lindern zu können.

Erdősítési munkaversenyben

Babos Imre

Mialatt soraimat írom, országsszerte folyik az erdősítési munkaverseny kiértékelése. Helyszíni szemléken felbecsült eredménysszázalékok alapján bírálják el erdőgondnokágaink munkateljesítményét, annak sikerét, eredményét a *mesterséges* erdősítések terén. Talán nem lesz érdektelen, ha néhány gondolatot papírra vetek ezen a téren szerzett tapasztalatainkról.

Munkaversenyben áll az egész ország dolgozó társadalma. Munkaversenyben építik újjá ipari vállalataink a lerombolt országot és munkaversenyben igyekezik mindennel ellátni mezőgazdaságunk az ország lakosságát. Egymással párhuzamosan, de mégis eltérő feltételek alapján halad célja felé az ipari és mezőgazdasági munkaverseny.

Amíg ipari vonalon régen megállapított szabványok, teljesíthető és elérhető átlageredmények könnyítik meg a bírálatot, addig a mezőgazdaság vonalán mint a nagy ismeretlen jelentkezik a természet a talaj és az éghajlat tényezőivel. Amíg az ipari termelésben még az anyagban rejlő selejtet is befolyásolhatja a gondosan, lelkiismeretesen végzett munka, addig a talaj termőerejének eltéréseit csak szűkre méretezett lehetőségek határain belül lehet a kiegyenlítődség irányába vezetni. Amíg az iparban a munkateljesítmény független az időjárás szeszélyeitől, — hacsak az anyagszállítások esetleges átmeneti korlátozásáról meg nem emlékezünk, — addig a mezőgazdaságban munkánk eredményessége függ a csapadék időbeni elosztásától, ennek folyamányaként az esetleg fellépő nyári aszálytól. A csapadék kimaradása már tavasszal megpecsételheti vetéseink sorsát, s még a nyár utólján is döntő formában beleszólhat terméseredményeink kialakulásába. És amíg ipari vonalon a gépi berendezésektől függően közös nevezőre hozhatók versenyben álló vállalataink, ugyanez még egy vármegye határain belül

is megoldhatatlan feladat a termőtalaj, a talajvízszint és csapadékeltosztásban kimutatható eltérések következtében.

Az elmondottak kidomborítják az alapvető különbséget a kétféle munkaverseny között: ipari vonalon sokkal inkább az egyén, a dolgozó munkás teljesítménye a döntő tényező, mint a mezőgazdasági munkaversenyben állóknál, ahol a megfeszített munka eredményét nap mint nap döntően befolyásolják az egyre változó természeti tényezők.

Ez a felismerés szembeállítja egymással a kétféle munkaverseny bírálatát. Amíg az iparban a számszerűség és minőség anyagi kiértékelésével biztosan, meg nem támadhatóan teljesíteni tudjuk az összehasonlításon keresztül a sorrendi meghatározást, addig a mezőgazdasági munkaverseny küzdőfeleinek bírálatakor már tekintetbe kell vennünk a munkahelyek közötti különbségeket is. Célt tévesztenénk, ha pusztán a mérleg nyelvét emelnők a döntőbírói székbe, figyelmen kívül hagyva azt a sokféle lehetőséget, amellyel a természet hátráltatta vagy elősegítette a versenyzők igyeckését.

A bírálónak mindég szemelőtt kell tartania azt, hogy *ítéletével nem büntetnie, hanem tanítania kell.* A helytelenül alkalmazott erőteljes bírálat nem javít, de rombol, márpedig *a bírálók is munkaversenyben állanak egymással feladatuk elvégzésében: hogy ítéletükkel mennyire tudták a jövőbe ívelően áldássá változtatni mindazt, aminek megjavítása emberi, véges erőinktől függött csupán.* A bírálónak mindég arra kell gondolnia, hogy a kész eredmény, vagy eredménytelenség lemérése sokkal könnyebb feladat, mint az út bejárása, amely ahhoz vezetett. Az igaztalan ítélet a helyett, hogy bátorítást adna, új munkára serkentene, csak kedvét szegi az elmarasztaltnak.

Nem ok nélkül foglalkoztam ilyen hosszadalmasan a bírálat lényegével, kihatásaival. A mezőgazdasági munkaverseny egyik erőteljes oldalhajtása az erdőszet munkaterülete, s ezen belül első helyen az erdőművelés körébe tartozó csemetekerti és erdősítesi verseny.

Csemetekertjeinkben az elérhető eredmény még leginkább hasonlítható az ipari munkaversenyben állók teljesítményeihez. Értelmeszerűen, a kiválasztott legjobb talajon létesítve s elegendő berendezéssel, — kúttal, öntözőberendezéssel, árnyalóval, kerítéssel felszerelve — valóban az egyén, a csemetekertek kezelőinek szaktudásáról, rendszeretéről, akarásáról és eredményességéről állítanak ki bizonyítványt. A vetőmagban, mint anyagban rejlő hibák kellő szakszerűséggel, óvatossággal még elvetése előtt kiküszöbölhetők, a fellépő rovar- és gombakárosítók ellen védekezhetünk, illetve azok kártétele teljes biztonsággal azok terhére megállapítható.

Lényegében más a helyzet az erdősítesek terén. A munkaverseny kizárólag a mesterséges úton — vetéssel vagy ültetéssel — végzett erdősíto tevékenységet, annak számszerűen kimutatható területi kiterjedését és százalékos eredményességét bírálja. Ezen belül értékelhető a fafaj szakszerű megválasztása, az alkalmazott erdősítesi eljárás, az

erdősítés további ápolása, az erdősítés megeredése és végül annak eredményessége. Nézzük ezeket egyenként.

Az adott területen ültethető fafaj szakszerű megválasztása lehet könnyű, de lehet nehéz feladat is. Erdősült területen, erdőtalajon aránylag könnyű meghatározni azt, hogy mit ültessünk. Az illető vidék, tájegység bizonyos szűkieszabott fafajválasztékkal szolgál nekünk, s ha olyan területen kell erdősíteni, hol ezelőtt is erdő állott, mindössze azt kell megállapítanunk, hogy mi nem ment s e kirekesztő módszer alkalmazásával máris minden durva hibának elejét vehetjük. Sokkal nehezebb a feladat ott, ahol szűz területen kell erdőt telepítenünk, s a nehézség kiteljesedik az alföldi homok- és szikla-talajokon. A lépten-nyomon váltakozó összetételű talaj újabb s újabb kérdések elé állítja az erdőművelőt s a talajszelvények vizsgálata, a talajjellegző növényzet ismerete sem mentesítenek az esetleg elkövethető hibáktól. Utólag természetesen könnyű az elkövetett tévedés megállapítása. Ajánlom azonban figyelmébe mindenkinek, aki bírálatra hivatott: nézzen széjjel előbb egykori munkahelyén — ha volt ilyen egyáltalán. — mielőtt pálcát tör mások felett.

A fafaj helyes megválasztása körül sokszor tudatosan hibát kell elkövetnünk. Tudjuk jól, hogy az elmúlt 7—8 esztendő fokozott igénybevétele örökségként komoly erdősítési hátralékot hagyott reánk. Mind ezek eltüntetése, mind a folyamatos évi termeléseink után visszamaradó, fel nem ujult vágásterületek erdősítése el nem odázható feladatunk. Nem várhatunk tehát addig, amíg a szakszerűség parancsolta fafajból elegendő mag, csemete áll rendelkezésünkre, mert a várakozás erdősítési hátralékunk további felduzzadását, az elmaradó, erdősítetlen vágásterületek — elgazosodásuk következtében — csak erdősítési készkiadásaink megnövekedését eredményeznék. Elsősorban a fenyőcsemeték hiányára, a késlekedő, kiadós kocsányos- és kocsánytalan-tölgymakktermésre gondolok itt, aminek következtében komoly elcseresedési folyamat tapasztalható országszerte. És mégis vállalnunk kell ezt a megoldást, mert nem várakozhatunk! Fenyőcsemetéinket jövőre már kiültethetjük s ezzel a tudatosan vállalt hibák egy részét kiküszöbölhetjük, de a tölgymakktermés jelentkezését nem tudjuk befolyásolni. Mindezt tekintetbe kell vennünk, amikor a munkaversenyek során bírálatot formálunk.

Az erdősítési eljárás helyes megválasztásakor már határozottan az erdőművelő szakértelme kerül a nagyító alá. Köztesműveléssel vagy a nélkül, vetéssel vagy ültetéssel, ültetőbarázdákba, gödrökbe, tányéroszva, fészkekbe vetve vagy csak kapa alá rakva: mindmennyi változat, amely lényegében eldöntheti erdősítéseink sorsát. Figyelembe kell itt vennünk a munkáviszonyokat, az esetleges vadkárt, hegyvidéken a kitettséget, a termőtalaj mélységét, ezek mind elhatározóan megszabják feladatunk irányvonalát. Amiként nem oldhatjuk fel egyetlenünket, ha helytelenül helyettesítettünk be, ugyanúgy eredmény-

Jelen marad erdősítésünk, ha pl. egy vaddisznókárosításnak erősen kitett vágásterületen fészkes makkvetést alkalmaztunk.

Az erdősítés további ápolása munkás- és pénzkérdés. Elegendő munkáskéz lehetővé teheti a köztesművelést, elegendő pénzfedezet erdősítéscink megkapalását. Ne engedjünk sarlóztatni. A gondatlanul kezelt sarlónak sok csemete esik áldozatul, viszont az ültetéskor készített tányérozás felett összehoruló gaz oltalmat nyújt a perzselő nap-sugarak ellen.

Az erdősítés megeredése a végzett munka igazi értékmérője! A jól elvetett mag, a helyesen elültetett, gondosan megválogatott csemete — ha csak pusztító tavaszi szárazsággal nem álltunk szemben — feltétlen jól ered. Könnyen lehetséges, hogy később, a nyár folyamán egész erdősítésünk az aszály áldozata lesz, a tavaszi, nyár elejére eső megeredés azonban kizárólag végzett munkánktól függ. Fontos tehát annak időben történő megállapítása, hogy a vetés, ültetés fogamzása, megeredése, kikelése hány százalékos volt. Ezt a folyamatot aránylag ritkán befolyásolja hátrányosan a természet, s így legalkalmasabb a végzett, teljesített munka, az egyén teljesítményének a megítélésére.

Az erdősítés eredményesége nem fedi a megeredés fogalmát. Az erdősítés eredményes akkor, ha az erdősített területen annyi helyesen megválasztott fafajú, megfelelő eljárással, vetésből vagy ültetésből származó — mesterséges erdősítés bírálatáról van szó! — ujjulat található, hogy az az esetleg természetes úton keletkezett ujjulattal együtt teljes sűrűségű, záródni tudó fiatalossá serdülhet. A szükségessé váló pótlás százalékos meghatározása mutatja ki az erdősítés eredményességének értékét. Az eredmény kialakulásában döntő szerephez jut a talaj termőereje és az időjárás alakulása. A száraz, gyenge talaj, a kedvezőtlen kitettség, a helytelen vagy elégtelen csapadékhullás és -eloszlás az emberi akarattól függetlenül dönti el megeredé-
scink további sorsát, s ámbár az eredmény sorrendjének megállapításakor ez a körülmény nem játszhat szerepet, annál fontosabb figyelembe vétele az eredménytelenség megállapításakor. Ezért fontos az erdősítés megeredési százalékának időben való rögzítése, tehát a munkaverseny menetébe ez is feltétlenül felvéendő volna.

Ennyit a munkaverseny erdősítési részének idej bírálatáról. A továbbiakban néhány gondolatot szeretnék felvetni a munkaverseny feltételeinek a jelenlegi tapasztalatok alapján felépítendő átdolgozására.

Elsősorban is: a munkaversenyt erdőművelési vonalon mindig egy teljes őszi-tavaszi idényre kell vonatkoztatni. A két idény egymástól elválaszthatatlan, összetartozó, egymást kiegészítő, kikerekítő munkát, amely csak a maga teljességében adja a munkaegység: az erdőgondnokság teljesítményét.

Másodsorban: a fajaj kérdését az adottságoknak megfelelően kell a munkaversenybe beállítanunk. A helyesen alkalmazott bírálatnak ki kell a jövőben terjednie arra is, hogy az erdőgondnokság mennyi-

ben tudta összehangolni csemetenevelését az erdősítések során alkalmazott fafajok számszerű követelményeivel. Minthogy pedig a gyakorlati élet olyan fejlődési irányba vezet, hogy — egy erdőigazgatóságon belül, tömörítve — ott neveljük csemetéinket, ahol a talaj és éghajlati adottságok erre a legkedvezőbbek, lesznek erdőgondnokságok, amelyeket fokozott csemetenevelésre kell beállítani, míg másokat kevesebbre. Ez a kérdés tehát már az erdőigazgatóság munkateljesítményének elbírálásakor volna figyelembe veendő. A csemeték nevelése tekintetében feltétlen különbség teendő a lomblevelű és fenyőcsemeték között. Míg az első esetében aránylag egyszerű fizikai műveletről van szó, addig a fenyőcsemeték nevelése komoly szaktudást, nagy gyakorlatot, szinte apáról fiúra átöröklődő mesterfogásokat kíván, hogy végül szinte művészi tökélyre emelkedhessen. Nem lehet egy csermakkvetéssel dolgozó csemetekertkezelő munkáját közös nevezőre hozni a fekete-, erdei-, luc-, síma-, jegenye- és vörösfenyőcsemetéket nevelő szakember fáradásával. Lehetővé kell tenni azt, hogy a munkaverseny eredményeként az ilyen, még szám- ésösszezszerűen is kimutatható, komoly eredményeket elérő csemetekertkezelőkből *elmunkás* lehessen, mert teljesítményük semmiben sem alacsonyabb értékű, mint bármely más ipari munkáé.

Harmadsorban: erdősítési eljárásainkat is tökéletesíteniünk kell! Nincsen elegendő kocsányos-, kocsánytalan-tölgymakkunk. Jól tudjuk, hogy hosszúra nyúló vágásfordulónk végén kat. holdankint (mindössze 80—100 drb tölggyfa alkotja állományunkat, míg a többi a 100 év alatt fokozatosan elpusztul vagy előhasználati fatömegünket szolgáltatja. Erdősítéseinket tehát úgy rendezzük be a jövőben, hogy már a vetéseink, ültetéseink során az elmondottak figyelembevételével állapítsuk meg elegyarányunkat. Elegendő lesz tehát, ha makkvetéseinkhez mindössze 20% tölgymakkot 80% csermakkal keverünk össze, ültetéseinkhez pedig hasonló arányban elegyítjük a két fafajt. Örömmel üdvözölhetjük a Délbaranyában már bevezetett ültetési eljárást, ahol a csemeték fejlődési ütemének figyelembevételével — és 1—2 évi eltolódással — az előnyben részesítendő főfafajt töltőfának szánt mellékállománnyal egészítik ki s így racionalizálják értékkeléssel az erdősítéseket.

Az egyszer mégis csak bekövetkező, kiadós tölgymakktermésre elméletben már ma készülünk fel. Ha csak a vaddisznó leküzdhetetlen kártétele parancsoló formában nem kényszeríti reá: megokolatlan a kocsányos- és kocsánytalan-tölgymakknak csemetekertekben való elvetése. Ezzel szemben már ma vessünk számot a legközelebbi 4—5 év alatt főhasználatra előírandó területeinkkel, és a makktermés jelentkezése után telepítsünk alá minél több, a közeli években kihasználható állományt, hogy termeléseinket az így jelentkező ujulat fokozatos felhasználásával köthessük egybe.

És negyedszer — de elsősorban! —: helyezzük át a munkaverseny középpontjába a természetes, magról keletkező felújításokat. Ez az igazi, komoly pénzügyi megtakarításokat lehetővé tévő, szakszerűség szempontjából bírálva is a legtermészetesebb és ezért leghelyesebb erdősítési eljárás. Szinte érthetetlen, hogy a munkaverseny erdőművelési programjának összeállításakor miként szorulhatott ennyire háttérbe a felújításoknak ez az irányvonala. Tévedés, hogy a természetes úton megtelepedett újulat a természet bőkezű ajándéka, s elegendő, ha az erdész ölbetett kézzel, boldog mosollyal mindössze eredményességét állapítja meg. Hogy ez mennyire nem így van, arra intő példa a sok, rontott állomány, felújítatlan s sarjerdővé átalakult cseres, tölgyes, bükkös, a hegytetőkön visszamaradt, a természetes újulat kimaradása következtében lábon hagyott szálerdőfolt, sapka, állományok, melyekben az egykori tölgy, bükk, cser helyét elfoglalta a gyertyán, a hárs, a mezeijuhar, a virágoskóris; csetleg még ezt is szerencsének nevezhetjük, ha máshol galagonya, kökény, varjútövis s egyéb szűrős cserjék közt látunk néhány korcs fejlődésű, elterebélyesedett cserfát száradni.

Itt azután szigorúan meg kell vizsgálnunk a kezelők szakmunkáját. Meg kell néznünk mennyiben sikerült a természetes felújítás általában s mennyire közelíti meg a kitűzött célt: a kefesűrűségű bükk-, tölgy- vagy cserújulatot. Az sohasem árt, ha 15—20% berejéig gyertyán is keveredett az újulatok közé; főleg tölgy- és cserállományaink akkor igazán értékesek, ha gyertyánnal együtt nőnek fel. Csak arra kell vigyáznunk, hogy a gyertyánt 60 éves kora előtt fokozatosan kiszálaljuk, nehogy magvetésével később felújítási nehézséget okozzon. Meg kell vizsgálnunk, mennyiben sikerült a bükk fokozatos felújítása. Ez tudvalévően az újulat árnyékkívánása, az önvetényülés elaprózódása, a termelési és szállítási idénynek — a csemeték sérülési érzékenysége miatt — a magasabban fekvő hórétteg aránylag rövid időszakára történő korlátozódása következtében mindenkor egy folytonos mozgásban lévő, mintegy 10 éves munkamenet eredményeként jelentkezik. A tölgy, a cser fokozatos felújítása már sokkal könnyebb feladat, ámbar itt tapasztalható leginkább az elgyertyánosodás veszedelme. Én nem haragszom a gyertyánra. Mindent megadnék érte, ha a lapályi erdők pusztuló szilállományainak helyére gyertyánt sikerülne telepítenünk. Talajjavító hatása komoly érték. Mégis a termeléskor, értékesítéskor jelentkező nehézségek nem teszik kívánatossá elfoglalt területének növelését. Ott, ahol már a tölgy, a bükk, a cserfa helyét elfoglalta, leghelyesebb belesnyugodnunk a változhatlanba, mert mást amúgy sem tehetünk. De az ilyen újulat láttán jusson mindig eszünkbe a régi megállapítás: a gyertyán a rossz erdész hű-éges segítőtársa.

A természetes felújítás a fokozatos felújítógáz elhúzóidőszakában folytonos, éber figyelmet, lelkiismeretes, helyszíni bejárást, csak a gyakorlati életben megszerezhető tapasztalatot, helyes ítéltő-

képességet kíván és már csak ezért is legalább egyenrangú teljesítmény a mesterséges erdőítés mellett. Legyen a jövőben a munkaversenynek önmagával szembeállított nemes célkitűzése, hogy minél jobban eszkendjen a mesterséges úton, vetéssel, ültetéssel végrehajtott erdőítések területe, helytadva az olesó és mégis tökéletes, magról kelő, természetes felújításnak.

A sarjakról történő felújítás is természetes erdőítés. Ugy mint jelenleg, a jövőben is mellőznünk kell az erdőítési munkateljesítmények aktív értékelésekor, mert nem lehet célunk a sarjáilományok növelése. Jól tudom, hogy az alföldi akácok, az ártéri állományok felújításukor el nem kerülhető erdőítési eljárás a sarjaztatás, mégis csak mint negatívumot venném figyelembe mindott, ahol végrehajtása sikertelen maradt. Annyira egyszerű, fizikai munka eljárás csupán, hogy pl. az erdőítések magaskolóját jelentő, magról kelő természetes felújítás mellett még arányszámát is nehéz volna megállapítanunk.

Az erdőítési munkaverseny az erdőzet munkaterületén belül a legszebb, legkomolyabb feladat, mindennek alfája, s ha igaz, hogy vetnünk kell, hogy arathassunk, erdőítés nélkül sem termelhetünk. Örömmel köszöntöttük indulását és bízva bízunk abban, hogy a nemes verseny az erdőzetnek, a magyar erdőnek csak hasznául fog szolgálni.

Competition in Afforestation-Works. The right judging of work-competitions in forestry is — due to the variations of unaffordable locality-factors — far more difficult, than in the industry. To find the trees most suitable for the afforestation of different areas is a hard problem, especially on the sand-soils of the Hungarian Great Plain, which vary at every step. Unfavourable circumstances (failing of acorn-harvest, lack of coniferous plants) may lead often to coercive solution. In case of artificial regenerations a real picture of work done is given only by the number of shooting plants; the further development of these — the effect — chiefly depends on the weather.

Suggestions of the author: 1. Afforestations of the same silvicultural period — autumn and spring — should be valued together. 2. Plant-raising is to be concentrated to forest-ranges found best for this purpose. 3. The desired mixture of stands has to be prepared already at the beginning of afforestation. 4. Natural regeneration must be put on the first place both in work and judging.

Concours de reboisement. Une correct appréciation du travail effectué n'est pas facile. On estime la valeur du reboisement artificiel par le nombre des plants poussés avec succès. L'auteur propose qu'il faut: 1. apprécier tant le travaux du printemps que ceux d'automne; 2. rationaliser la culture des plants; 3. faire les préparatifs pour le mélange des essences forestières et 4. apprécier le renouvellement naturel.

Aufforstung - Wettbewerb. Die richtige Beurteilung der geleisteten Arbeit ist nicht leicht. Bei künstlichen Aufforstungen ist die Zahl der spriessenden Pflanzen der einzig sachliche Maasstab.

Verf. schlägt vor: 1. Zusammenfassung der Herbst- u. Frühjahrsarbeiten bei der Bewertung; 2. Rationalisierung der Pflanzenzucht; 3. Vorbereitung des gewünschten Mischverhältnisses und 4. volle Würdigung der natürlichen Verjüngung.

Erdeifenyő-állományok ápolási munkái

Keresztes György

Az erdeifenyő-állományok ápolása — a fajaj fényigényessége és ágazódásra hajlamos volta miatt — lényegesen eltér egyéb állományok kezelésétől. Ezért szükségesnek tartom, hogy a fontos erdészeti ténykedés körül szerzett gyakorlati tapasztalataimat kartársaimmal részletesen megismertessem.

Minden haladó erdőgazda ténykedésének oda kell irányulnia, hogy a kezelése alatt levő állományok a vágáskorig — a lehető legjobb szerfakihozattal és ágtiszta törzs nevelésével — a legnagyobb fatömeget adják, mégpedig úgy, hogy a talaj termőerejét fenntartsák, sőt azt fokozzák is.

Erdeink 75%-a az állam tulajdonában van, ezért erdőgazdaságunk főfeladata az, hogy a gazdasági élet kívánalmait a lehető legnagyobb mértékben kielégítse, iparunkat és egyéb más nemzetgazdasági tényezőinket a nekik legmegfelelőbb méretű és minőségű szerfaválasztékokkal lássa el.

Állományápolási munkánkban négy fontos követelmény kielégítését kell szem előtt tartani. Ezek: 1. a szerfaszázalék növelése; 2. ágtiszta törzsek növelése; 3. a fatömeg gyarapítása és 4. a talaj termőerejének fenntartása. A továbbiakban mind a négyre többször is rá fogok mutatni.

A sikerült erdősítés 10. évéig — ha az erdősítést szakszerűen végeztük — az erdeifenyő-fiatalos záródik. Első állományápolási munkánkat esetleg már ebben az időben el kell végeznünk, mégpedig akkor, ha a kivágott lombfák visszamaradt tuskó- vagy gyökérsarjai érezhetően kellemetlenkedni kezdenek. Lombfákkal (bükk, gyertyán) elegyes fiatalosainkban már ebben az időben megkezdhetjük a helyes elegyarány kialakítását. Dobjuk ki tehát első tisztítóvágásunk során a tolakodó sarjakat és a másodrendű, csupán elegyítés céljából felhasznált fajoknak azokat az egyedeit, amelyek nem kívánatosak, de csak olyan mértékben, hogy a várva várt záródást meg ne bontsuk; tehát a talajvédelmi követelményeknek is megfelelőjünk.

Mivel célunk az, hogy főfafajként erdeifenyőt neveljünk és a lombfát csak azért elegyítjük állományainkba, hogy az árnyattűrő fajok az erdeifenyő törzsek mielőbbi feltisztulását elősegítsék, másrészt pedig az idősebb korban magától is kigyérülő erdeifenyvesek talaját egy második szint képzésével megvédjük, magától értetődő, hogy azokat a lombelegtörzseket, amelyek egészséges fejlődésű erdeifenyők növekedését hátráltatnák, esetleg veszélyeztetnék, már most kiszedhetjük. Ezt a munkát ismételjük meg 4–5 év múlva, ha erre szükség mutatkozik, de ekkor már kivehetjük azokat az erdeifenyő-

törzseket is, amelyek teljesen alászorultak, vagy csak vezérhajtáruk küzd a fényért, hogy a megmaradó törzseket a győtérvényben is segítsük.

Már ekkor a második tisztogatási munkánkkal kapcsolatos erdőlés során végezhetünk némi *törzsápolás*t is azzal, hogy a fiatal fácskák legalsó, *elszáradt* ágait, ágcsonkjait a fejsze fokával levergetjük, vigyázva arra, hogy a még érzékeny, vékony kérget meg ne sértjük. Ezt a munkát minden erdőlési műveletünk alkalmával meg kell ismételnünk addig, amíg az elszáradt ágakat fejszével elérjük. Ezzel a ténykedésünkkel a korai feltisztulást segítjük elő, ami a síma, ágtiszta törzsképződés alapfeltétele. Ugyeljünk munkásainkra, hogy a száraz ágak leverésekor csak a fejsze fokát használják, s ne az élet, mert azzal nemcsak a fa kérget sértik meg, vagy be is hasítják, hanem esetleg a még élő ágakat is levágják és így utat nyitnak a nem kívánatos gyanftafolyásnak és különböző gombakárosítók megtelepedésének.

Ennek a második erdőápolási műveletnek a során már nagyjában kialakíthatjuk a kívánt és helyes elegyarányt is a fent elmondottak szellemében.

Ez az első két erdőápolási munkánk rendszerint még nem jár jövedelemmel. Éppen ez az oka annak, hogy sokszor elhanyagoljuk, és csak akkor nyúlunk bele fiatal állományainkba, amikor a munkát legalább a kikerülő anyagért már el is tudjuk végeztetni. Pedig nem ritkán ezzel a felesleges és rövidlátó takarékoskodással helyrehozhatatlan kárt teszünk fiatal állományainkban, mert a főfafajt alkotó, egyébként értékes törzsegyedeket a különböző gyomfák és sarjak elnyomják, és az árnyattűrő lombfák elrontják a tervbevett helyes elegyarányt.

Előfordulhat az a körülmény, hogy fiatalosunkban nem kívánatos gyomfák nem települtek, lombosarjak nem fejlődtek; ilyen esetben az első tisztogatással egy-két évig még várhatunk, de legkésőbb a 15. évben feltétlenül bele kell nyúlnunk állományunkba, mert az első tisztogatást az erdeifenyő gyors növekedése miatt nem halaszthatjuk tovább.

Az állomány 20 év körüli korában végezhetjük el az első, tulajdonképpeni erdőlést. Ez a munka rendszerint már a kikerült anyagért, vagy jó esetben annak egyrészéért is kiadható. Ez az első, valamint a következő, 4—5 év multával végzett második erdőlés óvatos legyen, tehát a záródást lehetőleg ne bontsuk meg, legfeljebb csak ott, ahol nyilvánvalóan hibás, rossznövésű törzsek kiszedése szükségessé teszi azt. De ne idegenkedjünk ezek kivételétől, még akkor sem, ha egy-két kisebb lyuk képződnek a záródásban, mert az életerős, nagy növekedési energiájú fiatalos a hézagot egy-két év alatt benövi. Az állomány megbontástól azonban tartózkodnunk kell, hogy a mielőbbi feltisztulást elősegítsük.

Az állomány 30 éves kora előtti erdölések folyamán a helyes elegyarányunk már ki kell alakulnia. Ezek az erdölések minél gyakrabban történjenek, hogy az állomány fejlődését közben tarthassuk.

Már itt, de különösen a későbbi állományápolási munka során elengedhetetlen, hogy azt az erdőgondnok vagy egy ügyes, tapasztalt üzemi tisztje *személyesen irányítsa* jelölő kézzel a kezében! Tudom, — magam is tapasztaltam, — hogy ez bizonyos nyakizmot fájdtató munka, mert napokon, esetleg heteken át az ég felé kémlelve kell mérlegelnünk, hogy egyik vagy másik törzset meghagyjuk-e még vagy eltávolítsuk. De magunknak kell elvégezni ezt a munkát, mert nemcsak erdész-szív, de *komoly szaktudás* is kell hozzá. És milyen jóleső érzés a pályáját szerető erdésznek, ha egy sikerült erdőlési munka után szépen fejlődő állományában, jól végzett munkája gyümölcsében gyönyörködhet.

A következő évtized erdőlési munkáiban már a főhasználatra fennmaradó állomány képe lebegjen szemünk előtt. Tehát távolítsuk el azokat a törzseket, amelyek nem kifogástalan szerfatörzsek, roszsnövésűek, görbék, erősen ágasodásra hajlamosak vagy bármely okból nem akarják oldalágaikat ledobni. Az utóbbiak rendszerint uralkodók is szoktak lenni és valószínűleg származási hiba következményei. Természetesen egyidejűleg kidobandók az időközben elszáradt, beteg, gyantásodó törzsek is. Az ágasodásra hajlamos, feltisztulni nem akaró törzsek kivevésével ne riadjunk vissza a záródás időleges megbontásától sem, mert ezek a roszfejlődésű egyedek soha sem lesznek ágtiszták és esetleg jónövésű szomszédjaikat szorítják ki az állományból. Távolítsuk el az esetleg ferde, roszkoronájú egyedeket is, ha azok a jobbakat szorítanak vagy előreláthatólag a legközelebbi erdő ésig kiszáradnának.

Az 50 év körüli állomány gyérítésekor gondoljunk már arra, hogy az erdeifenyő ebben a korban magától is ritkulásra hajlamos, kezdi a korona érintkezését nem tűrni. Ebben a korban, amikor a hossznövekedés 80%-ig befejeződött, gondolnunk kell a törzsek hízlalására is. Ezt magától értetődően csak úgy érhetjük el, ha a korona fejlődését kellő belenyúlással elősegítjük, egyidejűleg pedig a gyökérversenyt is lehetőleg enyhítjük s ezzel megeremtjük állományunk vastagodásának, hízlalásának feltételeit. S mivel — mint fentebb említettem — az erdeifenyő ebben a korban már magától is igyekszik kigyűrűlni, ne féljünk a záródás megbontásától sem, mert ha állományunkat 80 éves korában szándékozunk levágni — ez a mi viszonyaink között a legcélravezetőbb vágásforduló — még 3 évtizedig van állományunknak ideje a korona kifejlesztésére és ezzel kapcsolatosan erősebb vastagodásra. De ha nem végeznők el ezt *mi* észszerű válogatással, elvégzi maga az állomány, de sajnos, — rendszerint észrevétlenül, és évről évre kidob magából gyakran olyan szépnövésű törzseket is, amelyeket helyes időben végzett erdőléssel megmenthettünk volna.

Egyes állományokban kísérletképpen megbontottam a záródást egész 0.7-ig és nem vallottam kárát, mert — két évtizedes megfigyelésem szerint — a legszebeekké, legerőteljesebeekké alakultak, vastagsági növekedésben túltettek az óvatosabban erdőlt állományokon és fatömegben sem maradtak azok alatt.

Nem szabad elfelednünk, hogy az erdeifenyő 0.7-es záródása a 60 éven felüli korban nincs messze az 1.0 sűrűségtől.

A vágáskor beálltával az időben végzett erősebb gyéritéssel kezelt állomány fatömeg tekintetében semmivel sem marad el a gyengébben gyéritett mögött és minőségben, ág-tisztaságban messze túlszárnyalja azt. Természetes ez, hiszen az erősebb záródásbontás következtében felvett vastagabb fapalást símára növi még az ágcsonkok legkisebb dudorait is. Magától értetődik, hogy ezt a záródástbontó gyéritést csak akkor végezhetjük el ilyen mértékben, ha talajunk védelméről egy *árnyattűrő második szint* képzésével gondoskodtunk!

Ha állományainkat középkorukig teljes záródásban sikerült tartanunk és aztán bátrabb záródástbontó erdőléssel a korona kialakítását lehetővé vettük, nem a szokványos, gúlaalakú, hosszú koronát kapjuk, — ilyen koronaalak esetén a vékonyabb törzsrészeken már durva ágak nőnek — hanem egy széles, ernyőalakú koronát és 0.9 részében ág-tiszta törzset képezünk ki. És — azt hiszem — ez a célunk.

Az erdőlések folyamán kiszedett nagyobb fatömeg pénzügyi szempontból is előnyös, mert a talajjáradékhoz részben előbb jutunk, s egy hosszabb időszak — két-három évtized — kamataival növeljük pénzügyi eredményeinket.

De nemzetgazdaságilag is hasznot hajtunk az erősebb erdőlés fatömegének bányafa-szükségletünk kielégítésére való felhasználásával.

Nem kétséges, hogy az erősebb fokú erdőlés kellő tapasztalatot és óvatosságot igényel. Számolnunk kell a gyakori februárvégi vizes hóval, amely gyakran nagy pusztításokat végez a nem kellően kezelt, nyurga erdeifenyvesekben. Azért ezt az erősebb záródástbontó erdőlést fokozatosan kell elvégezni, hogy törzseinknek időt adjunk a megerősödéésre, önállósulásra. Az így fokozatosan felhízalt, megerősödött törzsek aztán bátran néznek szembe mindenféle időjárási szélsőséggel.

Így kezelt erdeifenyveseinkben időt adunk az esetleg második szintet alkotó, árnyattűrő lombfák vastagodására is, és azokból még értékes tűzifát, esetleg némi szerfát is termelhetünk.

Ilyen állomány a főhasználatkor szívderítő, szép képet nyújt. Nem ritka az a törzs, melynek még harmadik rönköje is teljesen síma, ág-tiszta, erősméretű, *boule*-minőségű. Gyakorlatom alatt volt olyan törzs is, amelyből 28 méter fűrészrönköt mértem ki. Igaz, hogy utána csak egy rövid, ágas bányafa maradt. Ez az állomány kitermelésekor 90 éves volt. Az így kezelt állományok hengeressége is kiváló, mert vastagsági méretük 2.5—3 méterenként csak 1 cm-t esik.

Külön kell figyelmeztetnem kártársaimat arra a lépten-nyomon látott rossz szokásra, hogy a tisztítások és az erdőlések során előszeretettel nyesik fel a nyíladákon és az utak szélén álló fákat; ezzel utat nyitnak a szárító szeleknek és a nap tűző sugarainak. De gondoljunk vadunkra is, amely a korszerű erdőgazdaságban úgyszólván csak korlátozottan találja meg a nyugalmat adó sűrűséget. Tehát legalább a nyíladék- és útmenti

fák lombjait hagyjuk meg lehetőleg a földig és az ilyen helyeken előszeretettel megtelepülő bokros növényzetet is hagyjuk érintetlenül.

Mivel erdőápolási munkáink során kell a helyes elegyarányt kialakítanunk, megemlítem, hogy Nyugatmagyarországon, — ahol célunk elsősorban az erdeifenyőnek, mint főfafajnak nevelése — leghelyesebbnek tartom az Ef:0,6, B:0,2, Vf:0,1, Gy:0,1 elegyarányt. De a gyertyán ki is kapcsolható az elegyből, mert a másik három faj úgyszólván ritkán bírja, s megelégedhetünk, ha a második szintet alkotja. Ekkor pedig az elegyarányba már nem számít bele. Ha vörösfenyőből haldankint 15—20 törzset főhasználatig fenn tudunk tartani, nagyban neveltük állományunk értékét.

Az elmúlt pár száraz és rossz csapadékeloszlású év tapasztalatai megtanítottak bennünket arra, hogy a talaj védelmének untalan hangoztatása mennyire nem üres frázis. Szomorúan és tehetetlenül kell szemlélőnünk védtelen talajú, idős, elegyetlen állományaink pusztulását, nemcsak a lúcsokban, hanem erdeifenyveseinkben is. Igyekezzünk azért középkorú elegyetlen állományainkat — amint azok gyérülése megkezdődik és altalajuk kellő világosságot kap, — még 50 éves korban is talajvédelem céljából gyertyánnal alátelepíteni, ezzel nemcsak a fenti célt érjük el, hanem a veszedelmes földiszeder és a jövő erdősítésére kellemtelen egyéb gyomnövény betelepülését is megakadályozzuk.

Az erdőlések során kikerülő fatömeget szándékosan nem említettem, mert arra sohasem voltam figyelemmel, csak a jövő lehető legjobb főhasználati állományának kialakítása lebegett szemem előtt. Ha az állomány viszonyai úgy kívánták, kh-kint csak 2 m³-t, de esetleg 20-at is kiszedtem.

Magától értetődik, hogy a mult mulasztásait az állományápolások terén nem lehet teljesen pótolni. De 15—20 év munkája nagyon meglátszik állományainkon, ami a főhasználati fatömegben, a faállomány szerfaszázalékában és a vágás utáni új állományok fejlődésében mutatkozik legjobban.

Hogy az erdeifenyőről adott gyakorlati tájékoztatóm teljes legyen; legközelebb a termelését kívánom ismertetni.

Pflege der Kieferbestände. Die Weiskiefer ist in Westungarn urheimisch und bildet hochwertige Bestände. Verfasser empfiehlt die Beachtung der folgenden 4 Hauptforderungen. 1. Steigerung des Nutzholzanfalls durch sorgsame Durchforstungen. 2. Wiederholte Ästungen, die sich aber nur auf die Entfernung der trockenen Äste erstrecken dürfen. 3. Vermehrung der Holzmasse durch behutsame Lichtungen und 4. Erhaltung der Bodenkraft durch Beimischung von geeigneten Laubböszern.

Soins culturaux dans les pineraies. Il ne faut perdre de vue les quatre exigences suivantes: 1. Augmentation de la proportion en bois d'oeuvre, 2. mesures en faveur du développement des tiges sans rameaux, 3. augmentation du volume sur pied, 4. maintien de la fertilité du sol forestier.

Tending of the White Pine Stands. There are four main demands the accomplishment of which only leads to the result expected: 1. raising the percentage of timber; 2. pruning; 3. increasing the volume of the stand and 4. conserving the productive capacity of the soil.

Néhány szó a kopárfásításokról

Szabó Ferenc

m. áll. erdőüzemi intéző

A Barlai Ervin ügyvezető igazgató úr által az «Erdőgazdaság» 12. számában «Pénzügyi helyzetünk és az ötéves terv előkészítése» című cikkében többek között érintett «erdősítési terv»-vel kapcsolatban idősrőnyek tartom, hogy a kopárfásítások terén szerzett tapasztalataimról néhány szóban rávilágítsak.

Az errevonatkozó, hosszabb idő óta folytatott kísérletezéseim és megfigyeléseim színhelye a Bakonyban Iszkaszentgyörgy község határában, 220—280 m tengerszín feletti magasságban elhúzódo délkeleti nyulványai. A talaj öszetétéle, amint kartársaim egy része előtt ismeretes, mészköves, sekély, legnagyobb részben egész sekély termőréteggel, sőt több helyen sziklás. Ezeknek az egyébként hasznavehetetlen — a Bakonyban, sajnos, ezer holdszámra előforduló — kopároknek a berdősítése — itt részletesen fel nem sorolható okoknál fogva — fontos kötelességünk. Ugyancsak ismeretes kartársaim nagy része előtt az is, hogy az ilyen fásítások a legnagyobb körültekintés és gondosság ellenére is milyen kockázatosak. Tudjuk azt is, hogy ez a kockázat nem annyira a talaj mostohaságára, mint inkább hazánk szélsőséges éghajlatára (a szárazságra) vezethető vissza, hiszen láthatjuk, hogy a tavalyi rendkívüli szárazság következtében, különösen a déli és nyugati kitettségu részekben, a 10—15 éves feketefenyő-fiatalosok — mert ilyen területek fásítása esetén jobb hiányában csak feketefenyőről lehet szó — igen nagy része elpusztult.

Az iszkaszentgyörgyi kopárok annyira kövesek, hogy a csemete elültetéséhez szükséges földanyagot többé-kevésbé mély gödrökből kell kibányászni. Az ültetés befejezése után ezeket is beszoktam ültettetni.

Érdekes és már évek óta folyó megfigyeléseim gyujtópontja az, hogy az ilyen 15—40 cm mély, 4—6 m² nagyságú, a talajtakarótól megfosztott területeken kiültetett feketefenyők, nemesak szebben és jobban fejlődnek, hanem a legnagyobb szárazságot is kibírják.

Kirívó példa erre nevezetesen az Iszkaszentgyörgy község mellett lévő «Köves-hegy» nevű részen, az 1943. évben végzett fásítás. Ennek a résznek a déli-délnyugati lejtőjén a tavalyi és a két évvel ezelőtti szárazság következtében a csemetéek 99%-a elpusztult. Oázisként zöldelnek azonban a csemetéek azokon a néhány négyzetméteres, kb. 10—55 cm-nyire a talajtakarótól megszabadított foltokon, ahonnan az ültetéshez szükséges földanyagot összekapartuk.

Ezeknek a tényeknek a vizsgálása után piros vonalként rajzolódik fel az az út, amelyet a legreménytelenebbeknek látszó, mert legelhanyagoltabb, azaz a Bakonyban ezer és ezer holdon előforduló, a régi rendszer mértéktelen fakihasznlása következtében lidércnyomásként ránk nehezede kopárok erdősítésekor a legsürgősebben — és minden kockázat nélkül — követnünk kell.

Lássuk most már az ültetés gyakorlatát. Tapasztalataim szerint az eljárás többféle lehet.

Az elültetendő csemete helyéről először is 70—80 cm átmérőjű körben, — ha lehet, 10—15 cm vastagságban — úgy hántjuk le a gyeptakarót, hogy az ilyen módon elkészített folt középpontja a csapadék jobb gyűjtése végett a legmélyebb legyen. Ha a talaj köves, a hántás alkalmával összegyülemelő földesebb részeket a gyeptől külön választva, a lehántott folt szélére, kupacba rakjuk. Ennek megtörténte után a lehántott folt közepén készítsük el csákánnyal az ültetőgödört és abba ültessük el — a külön kupacba rakott földanyag felhasználásával — a csemetét.

Lehet az ültetést úgy is végezni, hogy nem külön-külön készítjük el a helyet minden egyes csemetének, hanem foltonkint. Tehát úgy, hogy kb. 100—120 cm-es, egyenlő oldalú, a fenti módon lehántott háromszögbe — egyenlő távolságban — három darab csemetét ültetünk. Lejtősebb helyeken esetleg, az oldalon keresztbe, ellipszis-alakban is készíthetjük a foltokat. Ezek már részletkérdések és a helyi viszonyok függvényei.

A lényeg és a siker titka természetesen az, hogy a talaj vízgazdálkodása, jobb szellőzése és a csapadék gazdaságosabb felhasználása céljából az ültetés helyéről gyakran szinte nemezserűen képződött gyeptakarót eltávolítjuk.

Hogy ilyen mészköves kopáraink beerdósítására a feketefenyő (*Pinus austriaca*) a legalkalmasabb, sőt csakis ez alkalmas, közismert. Ennek is a 2—3 éves iskolázott, nem nagyon jó talajon nevelt csemetái bizonyultak a legmegfelelőbbeknek.

A leírt ültetési mód első pillanatra költségesnek látszik ugyan, de csak látszik! Mert aki ilyen mostoha körülmények között már erdő ítétt, jól tudja, hogy az ültetéshez szükséges földanyagot, amit mi a gyephántással egyidejűleg kapunk, milyen fáradsággal és körülményesen lehet csak előteremteni.

Befejezésül még arra hívom fel a figyelmet, hogy ha a gyephántás alkalmával összegyülemelő föld nagyon húmosos, akkor kereszünk és használjunk inkább agyagosabb földet a csemete elültetéséhez, mert a nagyobb húmosos-tartalom fokozza az elszáradás veszélyét.

Erfahrungen in der Odlandaufforstung. Die Bestandesgründung auf den verkarsteten südlichen Hängen des Bakony-Gebirges ist ein äusserst schwieriges Problem. Lochpflanzung mit Schwarzkiefer erwies sich am erfolgreichsten. Der filzartige Bodenüberzug muss jedoch vorerst entfernt werden und es ist ratsam auch humushaltige Erde — zwecks Verbesserung des Wasserhaushaltes — beim Pflanzen zu verwenden.

Expériences concernant le reboisement des terrains incultes. L'herbe épaisse des sols calcaires doit être enlevé par places d'assiette et en assuré l'accumulation de l'eau de précipitation par addition de l'humus doux.

Experiences in Afforestation of Barren Land. On calcareous soil the removal of the sward and addition of humus when prepared the planting-holes (to store the moisture!) are the most essential measures.

Az erdők védelméről

Máté István
m. áll. erdőész

Nem elég a védelem pusztá hangoztatása, cselekedni is kell. Mert mind a városok, mind pedig a falvak népe (tisztelet a kivételnek!) nem becsüli eléggé az erdőt. Pedig ehhez nem kell magasabb képzettség, csak egy kis kultúra! Tudni kell azt, hogy az erdő az egész ország, tehát a *nép* érdekeit, a magasabb színvonalon álló emberi jólétet szolgálja.

Cikkem írására az erdő szeretete készített. Az igazi erdőápoló való-ággal fájo szívvel nézi, mint török csonkká telepítésének legszebb egyedeit. Kezphetjük akár a fák napjára kiránduló iskolás gyermekekkel. Bár tanítói felügyelet alatt állanak, mégis előfordul, hogy letördelik a fákat. Nemcsak az oldalágakat, hanem a csúcsajtásokat is, pedig ezek elvesztése után a letört csúcsú fákból ritkán és csak a leg-
gondosabb kezelés-
l nevelhető olyan fa, amely társait növekedésben követni tudja.

Elriasztó jelenség, amikor egy kiránduló társaság után tarka-barka papírhulladék borítja az étkezés színhelyét, pedig ez a csúfság egy kis figyelmességgel éppen úgy elkerülhető, mint a fák megrongálása.

Az erdő szeretetére, óvására már az elemi iskola padjaiban meg kellene tanítani a gyermekeket, fel kellene világosítani őket arról, mit is jelent az egész társadalom részére az erdő, sőt még az erdőn kívül álló legkisebb facsemete is.

Az erdő fáinak, esemetéinek védelmét mint külön tantárgyat kellene előadni — ha már ennek a tanítása az elemiben elmaradt — a bevonuló újoncnak is. A honvédség ilyen kioktatása demokratikus népünknek nagy hasznára volna. Ha a katonaság gyakorlatra vagy esetleg gyakorlaton kívüli táborezésre megy, mégpedig fás, erdős területre, akkor álcázás, sátorkészítés vagy bármely más célból, sohase menjen neki az erdőnek és fának szakszerű utasítások és felügyelet nélkül; ezt csak úgy lehet elérni, ha az erdő okszerű védelmében az újoncokat is kioktatják.

Nem egy esetet tudok, amikor a gyakorlatozó katonák (nem is a háborús években) nemcsak a fák ágait, hanem a legszebb suhángok vagy rudasfák csúcsait törték le és ezzel a legnagyobb gonddal és odaadással, a *nép* érdekében drága pénzen végzett telepítést tönkretették.

Bármilyen álcázáshoz, amire a gyakorlati oktatásban szükség van, nem kell a fának a csúcsa vagy akár az egész fa tövétől kezdve, hanem elegendők az oldalágak vagy — ahol aljnövényzet van — a cserjék, ezek is teljesen megfelelnek a célnak.

Meg kellene tiltani az állami faraktárak területén való táborozást, mert az — tekintet nélkül a károsításra — nagy tűzveszéllyel is jár.

A bajt és kárt meg kell előzni, oda kell hatni, hogy gondos és helyes oktatással felvilágosítsák a tanulókat és újoncokat az erdő nemzetgazdasági jelentőségéről, mert az erdő a nép jólétét emeli, de csak akkor, ha kellő védelemben részesül.

Szerény nézetem szerint az erdő szeretetének és védelmének a szükségét a serdülő nemzedék gondolatvilágába bele kell nevelni, mert másképp minden fáradozásunk eredménye kevés vagy talán nulla lesz.

Tanítani kell azt, hogy: «Ne bántsd, szeresd az erdőt!»

Protection des forêts. Sur son importance il faut instruire non seulement les écoliers, mais aussi les soldats.

The Protection of the Forests should be taught not only in the elementary school but in military service too.

Über den Schutz der Wälder. sollten nicht nur die Schulkinder, sondern auch die Rekruten des Heeres entsprechend unterrichtet werden.

Egyesületi közlemények

Választmányi ülés.

Egyesületünk igazgató-választmánya november hó 10-én tartotta ebben az évben 4. rendes ülését, amely az Egyesületet ismét egy jelentékeny lépéssel vitte előbbre a demokratikus fejlődés útján és ezzel nem csak mértékben gyarapította erkölcsi erejét.

Egyhangulag elhatározta az igazgató-választmány, hogy kérni fogja az Egyesület felvételét a *Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségébe*. (M. T. E. Sz.) Ez az intézmény a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezetének a kezdeményezésére folyó évi június hó 29-én alakult műszaki tudományos életünk fejlesztésére és irányítására. Szervezete a közös erőlködés szükségének az alapelvein épült fel, tekintélye nagy segítség, a végzett munka arányában juttatott anyagi támogatása pedig reális, igen hatékony ösztönzés a tagegyesületek részére.

Az egyesületi munka elmélyítése és irányának mind politikai, mind pedig célszerűségi szempontokból a felügyeleti hatóságok megszabta vezérelvek szerinti kialakítása szükségessé tette, hogy az Országos Erdészeti Egyesület is olyan állandó munkatársakat rendeljen az elnökség támogatására, akik mint egy-egy ügkör felelős vezetői annak belterjesebb művelését, a fokozott ütemet, a harmónikus együttműködést és a népi demokrácia szellemének maradéktalan érvényesülését biztosítják.

Ilyen értelemben választotta ki az igazgató-választmány saját kebeléről a fent megjelölt cél szempontjából legalkalmasabb szakembereket, akik ügkörüket tiszteletbeli megbízás alapján látják el.

Az egyhangulag megválasztott elnökségi munkatársak a következők,

Titkár: *Jablánczy Sándor* főerdőmérnök (Esztergom),

Káder-felelős: *Szendé György* előadó (Budapest),

Oktaató: *Dr. Magyar János* főerdőmérnök (Budapest),

Sajtópropaganda-felelős: *Iby Gábor* erdőmérnök (Budapest),

Külföldi kapcsolatok felelőse: *Madas András* erdőmérnök (Budapest),

Termelési felelős: *Schneider Jenő* erdőüzemi főintéző (Csákvár),

Előadás-szervező: *Szűcs Ferenc*, az Allami Ellenőrző Központ főmérnöke (Budapest).

Dr. Mihályi Zoltán az Egyesület adminisztratív ügyeit ezentúl mint irodavezető intézi.

A december hó 19-én tartandó közgyűlés alkalmával választandó ideiglenes egyesületi elnökség tagjaiul az igazgató-választmány — egyhangú állásfoglalása alapján — a következőket javasolja a közgyűlésnek.

Elnök: *Dr. Haracsi Lajos* főerdőtanácsos, erdőigazgató (Kaposvár).

Alelnökök: *Roth Gyula* ny. egyetemi tanár (Sopron) és *Láng Lajos* főerdőtanácsos (Budapest).

A *győri* és *pécsi* erdőigazgatóságok kerületéből újabb 105 jelentkező kérte felvételt az Egyesülethez, mégpedig: 5 erdőmérnök, 7 erd. üzemi tiszt, 85 erdész, 4 erdőőr, 3 tisztviselő és 1 község.

Végül elhatározta az igazgató-választmány, hogy a gödöllői arborétum megemlése, valamint a megszüntetett püspökladányi szikkisérleti és a kecskeméti homokkísérleti telep felújítása érdekében sürgős felterjeztéssel fordul a földművelésügyi miniszterhez és az erd. kutató intézethez.

Tagtársaink szíves figyelmébe!

Lapunk — amint ezt főszerkesztője a beköszöntőben a becsületos jószándék nyíltságával ki is fejtette — az egész magyar erdőgazdaság szakfolyóirata kíván lenni.

Első füzetének tartalma azonban még csak *próbálkozás*. Nem tudjuk, mert nem tudhattuk még, mit várnak tőle a *részletkérdésekben* kartársaink és olvasóink.

Ezért *legsürgősebb kérelmünk*: közöljék velünk őszintén, gátlás nélkül *észrevételeiket, kívánságait, elgondolásait*.

Mert az Egyesület is leginkább az «Erdészeti Lapok»-on keresztül lehet az a termékeny munkaközösség, amely szakművelődésünk színvonalának emelésében látja legfőbb feladatát.

Tehát nemcsak a tudományos kutatás legújabb eredményeiről akarunk beszámolni, nemcsak olyan kérdéseket kell felvetnünk, amelyek a szerkesztőbizottság megítélése szerint fontosak, hanem azokat is szeretnők megvitatni, amelyek a *gyakorlatban* bárhol felvetődnek és feleletre várnak.

Ehhez azonban olvasóink segítségére van szükségünk! Kétféle módon támogathatnak bennünket.

Már az is jó betekintést ad erdőgazdaságunk mindennapi harcába, ha egyáltalában tudomásunkra jut, hol, milyen nehézséggel kell kartársainknak megküdeniök. És nem kétséges, hogy akadnak a népes erdészesaládban elegenden, akik jótanácsal tudnak szolgálni.

Tehát — *először* — kérjük olvasóinkat, ne reszeljék, és bizony csak háborgassák a szerkesztőséget *kérdéseikkel!* — Mindegyiket különlegesen képzett szakemberhez juttatjuk el, tehát a válasz is a legkielégítőbb lesz. «*Levélszekrény*» nevet adjuk az új rovatnak, amelyben a beérkező kérdéseket és feleleteket egyaránt közöljük. Ugy amint a «Természettudományi Közlöny» is teszi már évtizedek óta!

Nagyban szolgálná szakunk fejlődését, ha kartársaink élénkebb részt vállalnának az irodalomban is. Mert ne felejtjük el: a Természet titkainak kutatásában, a gazdálkodás helyes megítélésében minden adat fontos, még akkor is, ha értékét nem is ismerjük fel azonnal.

Tehát — *másodszor* — kérjük kartársainkat, *írjanak!* Minél többen, minél többet! Ne legyenek féltékenyek «műhelytitkaikra»; önmaguk is több hasznát látják, ha a közösség tulajdonába került felfedezések, kipróbált módszerek az egész erdőgazdaságot előbbre viszik!

Azoknak, akik munkatársainkúl kívánnak szegődni, legyen szabad néhány felvilágosítással, tanácsal szolgálni.

a) Lapunknak elsősorban a *gyakorlat* igényeit kell kielégítenie, tehát elvont tudományos fejtegetéseknek csak kivételesen biztosíthatunk helyet.

b) Takarékoskodniuk kell a papírral is. Ezért kérjük munkatársainkat, fogják rövidre a mondanivalójukat, kerüljék a felesleges, fárasztó ismétléseket, közismert dolgok felsorolását.

c) A bírálókat mindig *építő* legyen: szigorúan tárgyilagos, alapos. Kellően nem ellenőrzött adatok közlése csak zavart, megbántást okoz.

d) Az áttekinthetőség és könnyebb megértés érdekében kerüljük a túlságosan hosszú mondatokat és emeljük ki a fontosabb részeket, tagoljuk — a gondolatépítés menetének szemléltetésére — a szöveget *új bekezdésekkel*.

e) Írjunk *géppel*, félféves papírra és annak is *csak az egyik oldalára, ritka sorokkal* és hagyjunk 4—5 cm lapszélt (margót) is az esetleg szükséges módosításoknak vagy javításoknak.

f) Ugyeljünk a helyes magyarságra. Szaknyelvünk tisztasága is erdészeti kultúránk egyik — nem lényegtelen! — bizonyossága. A leggyakoribb hibák (germanizmusok!) elkerüléséhez a szerkesztőség kínálja fel segítségét.

g) A külföldi szaklapokkal létesített csereszonyra való tekintettel kérjük munkatársainkat, hogy tanulmányukkal egyidejűleg mindenkor egy rövid *maganynyelvű kivonatot* is szíveskedjenek beküldeni. Ennek terjedelme a teljes magyar szövegnek kb. 5%-a lehet és úgy állítandó össze, hogy a tanulmány lényegét *tömören, de hiánytalanul* adja vissza.

*

Lapunk önköltségi ára kb. 2.— Ft példányonként. Egy egész évfolyam (12 füzet) előállításáért tehát az Egyesület 24 F-ot fizet.

Ezzel szemben a tagdíjat az igazgató-választmány a folyó évre a következőképpen állapította meg:

a XIV—XI. fiz. osztályba sorozottak évi 12.— Ft-t,
a X—IX. fiz. osztályba sorozottak évi 20.— Ft-t,
a VIII—VII. fiz. osztályba sorozottak évi 30.— Ft-t,
a VI—IV. fiz. osztályba sorozottak évi 10.— Ft-t fizetnek.

Erdőmérnökhallgatók és mellékfoglalkozás nélküli *nyugdíjasok* tagdíja: 12.— Ft, az erdőbirtokossági társulatoké, vállalatoké, intézményekké és szabad pályán lévőké: 40.— Ft.

Az Egyesület — tagjainak foglalkozása, ill. minősége szerint — folyó évi október 30-án a következő képet mutatja:

Erdőmérnökök	681 (nyugdíjas 83)
Erd. üzemi tiszték	89
Erdészek (vadászok, vadőrök)	369
Erdőkezelők (altisztek)	33
Erdőbirtokossági társulatok	60
Hatóságok, szaktestületek, városok	16
Fakereskedők	16
Tisztviselők	40
Egyéb foglalkozásúak	10
Összesen:	1314

A tagok 52%-a 12 és 20 Ft tagdíjat fizet, tehát *kevesebbet*, mint amennyibe az Egyesületnek a tagdíj fejében adott «Erdészeti Lapok» kerül.

Vállaltuk ezt az áldozatot, mert a magyar erdőgazdaság minden munkaterületét be akarjuk kapcsolni a szakirodalom ápolásába, s mert bízunk tagtársaink megértésében és segítségében.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében az évközben belépő tagok kötelezettsége ugyanannak az évnek az elejével kezdődik. Vagyis erre az évre is az egész évi tagdíj befizetését kell kérnünk. Nemesak mert az alapszabályok így rendelkeznek. Hanem mert a tagdíjvédelem az «Erdészeti Lapok» fenntartásának egyetlen anyagi alapja.

Az Egyesület mindent elkövetett, hogy folyóirata újból megjelenhessen, az első füzettel talán azt is sikerült igazolnia, hogy hasznos szolgálatra vállalkozott, érdemes munkát tud végezni. *További útját a tagok magatartása határozza meg*, anyagi tekintetben is.

Bízunk benne, hogy t. Tagtársaink tisztán látják s nem hagyják cserben 34. évbe lépő folyóiratunkat, amelynél csak egyetlenegy idősebb az egész világon!

Mostani számunk minden példányához 1 db postatakarékpénztári befizetési lapot is mellékelünk, reméljük nem hiába!

Az előbb közölt táblázatból mindenki megállapíthatja, mennyi tagdíj terheli; azoktól, akik első felhívásunkra *e.ő.éget* küldtek be, csak a *különbözet* szíves átutalását kérjük. De mert szegények vagyunk nagyon, esetleges felülfizetéseket hálás köszönettel nyugtáztunk.

Dr. Mihályi Zoltán

Irodalom

Kövesi Antal: Hidraulika. (A «Népszava» kiadása, Budapest, VII., Erzsébet-krt. 17. 1947. 252 oldal. Ára fűzve: 80 Ft.)

A «Népszava» valóban igen hasznos feladatra vállalkozott, amikor műszaki könyveinek sorozatában *Kövesi* professzor munkáját is a mérnöktársadalom rendelkezésére bocsátotta.

Akik méltányolhatták *Kövesi Antal* kimagasló pedagógiai értékét — márpedig a magyar erdőmérnököknek egész nemzedékét ő tanította mechanikára, géptanra — azok nemcsak átfogó, mely tudását becsülik nagyra, hanem világos fogalmazását és szabatos meghatározásait is. Mert ezek olyan előnyök, amelyek egy nehéz, mennyiségtanon alapuló tudományág ismereteinek a közvetítésekor kétszeres súllyal esnek latba.

A «Hidraulika» már ezert is nagy nyeresége műszaki irodalmunknak, mert hiszen a bányá-, kohó- és erdőmérnöki kar hallgatói és a gyakorlat emberei számára készült, *tanítani* kíván, tehát elsősorban az akadálytalan érthetőség útján kellett célja felé igyekeznie,

De *Kövesi* professzor 4 évtizedes tanári pályáján alaposan megismerte az ábrák és példák didaktikai értékét is és most is bőségesen él az eredményes magyarázatnak ezekkel a fegyvereivel; a szöveget 232 ábra kíséri és a nehezebb tételek megvilágítására több példát is ad, összesen 135-öt!

Könyve 6 fejezetre oszlik. Ezek: I. Hidrosztatika, II. Hidrodinamika, III. Csővezetékek, IV. Csatornák, V. Hidrometria és VI. A hidromechanika gyakorlati alkalmazásai. Részletesebben — sajnos — nem foglalkozhatunk velük, csak azt kívánjuk még megjegyezni, hogy a szerző a lehetőség szerint a bonyolult mennyiségtani levezetéseket is mellőzte és inkább grafikus eljárásokkal, integrálgörbék szerkesztésével állapította meg eredményeit.

A kitűnő munka méltán sorakozik a szerző régebbi művei: a «*Szilárdságtan*» és «*Grafosztatika*» mellé és a magyar mérnöktársadalom, —

amelynek alig van gyakorlati célokat szolgáló hidraulikai szakmunkája —
 őszintén hálás lehet érte az érdemes szerzőnek; M.

Dr. Torday Ervin: Erdőgazdasági alapismeretek. (III. átdolgozott és bővített kiadás. A szerző tulajdona. Készült dr. Móricz Miklós könyvnyomdájában, Budapest, 1948.)

A munka I. kiadása 1940-ben, a II. 1942-ben látott napvilágot. A most megjelentet a szerző már 1944-ben akarta nyilvánosságra hozni, ebben azonban a háborús nehézségek a folyó év nyarúig megakadályozták.

A könyv újrayomását a földreformmal kapcsolatban állami szolgálatba átvett, szakvizsgálóval még nem rendelkező erdőgazdasági alkalmazottak tanulásának a megkönnyítése tette sürgő-sé, mert ezek különben a reájuk nézve életbevágóan fontos vizsgára nem tudtak volna kellően felkészülni. A szerző tehát a kiadással járó, nem csekély anyagi kockázatot kizárólag szakérdekből vállalta.

A munka felöleli az összes erdészeti ismereteket. Az «Erdőgazdaság» f. évi 17. száma már részletes méltatást adott róla. Ezért itt csak azt kívánjuk még hangsúlyozni, hogy a könyvnek nemcsak a szakvizsgára készülő kártársak, hanem a közbirtokossági és közügyi erdők kezelői, a magánerdők tulajdonosai, erdőgazdasági tájékoztatást szerezni kívánó tanulók és felnőttek, sőt azok is egyaránt kitűnő hasznát veszik, akik gazdasági fásításokkal vagy kertészettel foglalkoznak.

Értékét igen emeli egyszerű, világos és könnyen érthető fogalmazása, a szöveg közé helyezett számos szemléltető rajz és fénykép, mert ezek még a nem szakember részére is élvezhetővé teszik a munkát.

Kelendőségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy rövid idő alatt már harmadik kiadását érte el; ilyesmi erdészeti irodalmunkban az utolsó félévszázad alatt is alig fordult elő.

A 268 oldal terjedelmű, 33 tábla rajzzal és 44 fényképpel díszített, szép kiállítású könyv ára fűzve 40, félvászon-kötésben 45, egészvászon-kötésben 50 forint. Csomagolás, valamint szállítás címén még 5 forintot kell a szerző nevére a 31.247 sz. postatakarékpénztári csekkzámlára befizetni.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

REVISTA PADURILOR 1948. 1—2. sz.

Radulescu: A kanadainyár dugványozási távolsága csemetekertben. — A kísérletek szerint 40 cm sor- és 30 cm dugványtávolság bizonyult legmegfelelőbbnek.

Janzoci: Fatermés és fajpar 1947-ben. Románia erdőterülete összesen 6,326,856 ha. Ennek már 84%-a állami tulajdon, 8% jogi és 8% magán-személyek birtokában van. 4.5 millió ha a szálerdő. A fenyvesek területe kb. 1,500,000 ha, ezek évi 3 millió m³ fatermést adnak, a lomberdők pedig kb. 10 millió m³-t, amelynek azonban csak 16%-a szerfa. A jelenleg dolgozó 1300 fűrésztelep teljesítőképessége sokkal több, mint az ellátásukra termelhető fanyenyiség. Ez a kérdés sürgős intézkedést kíván.

Radulescu: Az erdőtalaj ápolása. A fekete- és erdeifenyő ismert talajjavító hatását, a nyárfélék fokozódó jelentőségét és román állami erdészet talajjavító törekvéseit ismerteti.

Cotta—Popescu—Witting: Az erdészeti alkalmazottak puszkája. — Szolgálati fegyvernek a «drilling» a legmegfelelőbb.

Baroncea: Két főhn története a Keleti-Kárpátokban. Részletes időjárási adatokkal és térképekkel is megvilágított érdekes tanulmány.

Popescu: Busszólával mért ferde hosszak átszámítása vízszintesre, grafikus úton. A szerző szerkesztette vonalas ábrával gyors a munka.

Vlad: Az aszály hatása az erdőtenyészetre. A Baragan nevű s a mi Alföldünkhöz hasonló steppén 1945-ben, 1946-ban végzett megfigyelések adatai. Csemeték, külföldi fajok szelvedtek leginkább, gomba- és rovarkárosítók nagyobb mértékben jelentkeztek.

Comes: A szabédi erdészeti kísérletek. A Mezőség kopárainak legmegfelelőbb erdősítési módját kutató állomást még boldogult emlékü *Vadas Jenő* professzorunk létesítette 1893-ban. A román szakemberek folytatták a munkát s ma már 50 év adatai alapján tervezik intézkedéseiket.

LESNICKA PRÁCE. 1948. 1—4. sz.

Dr. Papanek—Dr. Jurga: Új sodronykötélpályák. A Svájcban gyártott «Wyssen» és «Lasso Kabel» nevű szabadalmazott szállítóberendezéseket igen jó eredménnyel alkalmazzák Csehszlovákiában. A szerzők részletesen ismerik a telepítés legjobb műszaki megoldásait és leggazdaságosabb használati módját.

Svec: Az eszményi szálalóerdő elmélete. A folytatólagosan, 4 füzetben közölt tanulmány összefoglalásaként a szerző maga is megállapítja, hogy az elképzelt ideális állapotot a gyakorlat aligha tudja megvalósítani.

Drovacek: Erdészeti dokumentáció. Az erdőgazdálkodás a fatermelés mennyiségi, minőségi és tüzeti eredményeinek tartós növelésére törekszik. Ehhez az összes természeti, műszaki és gazdasági tényezők ismeretére, változásuk, egymásrahatásuk mértékének állandó ellenőrzésére van szükség. Azt a tevékenységet, amely az adatok összegyűjtésével, rendszerezésével és tárgyilagos kiértékelésével foglalkozik *dokumentáció*-nak nevezzük. Új tudományág, jó magyar szó még nincs is rá, talán *okmányozás*-nak mondhatnók (mert valóságos, ellenőrzött adatokra kell épülnie). Tágabb értelemben az erdővel, mint felette sokrétű életközösséggel fűzött gazdálkodás elemeit s ezek kialakulását kutatja, szűkebb értelemben az erdőgazdaság egyes ágainak a végső eredményét elemzi. Hogy ilyen vizsgálatoknak egyre fokozódik a jelentőségük, nem szorul bővebb magyarázatra.

Dr. Lhota: A parketta vízfelvévőképességének jelentősége. Mind a félgártmány (fríz), mind pedig a kész parketta nagymennyiségű vizet vehet fel a levegő páratartalmából. Különösen földszinti helyiségekben okoz komoly bonyodalmakat a beépített parketta dagadása. A szerző erre vonatkozó beható tanulmányai alapján ezért szükségesnek látja a levegő viszonylagos páratartalmának a megállapítását a szobajövő helyiségekben és a parketta-lécek nagy nyomás alatt történő (kompressziós) kiszáraitását olyan nedvességlokra, amely a helyiség páratartalmának megfelel. A kompressziós szárítás a fa edényeiben eltorzulásokat idéz elő és megnehezíti a további vízfelvételt.

Masková: Az évgyűrűk és a hormonelmélet. A fák vastagsági növekedését nem csupán a tápanyag mennyisége szabja meg, hanem azt — mint *Snow* vizsgálatai (1935) kiderítették — első sorban egy *auxin* nevű hormon szabályozza, amely a cambium terméke. A mesterségesen előállított «heteroauxin» nevű készítménnyel végzett kísérletekről a szerző fényképekkel kísért érdekes adatokat közöl.

ALLG. FORST- UND HOLZWIRTSCHAFTLICHE ZEITUNG. 1948. 1—6. sz.

Hartmann: A termőhely megítélése a termelés növelése érdekében. — Gyakorlati példával igazolja, mennyire fontos az összes tényezők pontos ismerete, mert az erdőrendező is csak abban az esetben készíthet jó üzemtervet, ha hiánytalan termőhelyi értékelésre épített erdőművelési tervezésre alapítja.

Fu'terer: Építmények tervezése, lavináknak az utakról való elhárítására. — Néhány igen szép fényképen mutatja be a megoldás helyhelyesb módjait.

Wanner: Az üzemtervek hibái. — Sorra veszi, melyek azok a tévedések, amelyek az állomány korának, a termőhelyi nitrogénhiány, az erdő ültetés mértékének, valamint az elegyarányoknak a megállapításakor leggyakrabban előfordulnak és néhány jótanáccsal szolgál az üzemterv összehelyezésének, a köztes-használatnak, a tisztások erdősítésének stb. kérdésében.

Hajner: Az erdei úthálózat fejlesztése. — A helyes erdőművelésnek, a jövődelmezőbb használatnak a fokozottabb feltárás az előfeltétele, különösen hegyvidéken. A szállítás céljából létesített egyes építmények (csúsztatók stb.) nem helyettesíthetik mindenütt az utakat. Viszont ezek gazdaságosságát nagyban emeli a korszerű szállítóeszközök (traktorok, kétélvontatók stb.) alkalmazása. Az utak tervezésekor tehát ezeket is figyelembe kell venni.

Különfélék

Erdőgazdasági középiskolánk

Régi igazság, hogy minden gazdasági ág fejlődése során a gyakorlat kívánalmait újabb és újabb intézmények létesítésében jutnak kifejezésre. Minél termékegyesebb a talaj s minél szorgalmasabbak a művelői, annál több és változatosabb a gyümölcs.

A magyar erdők szakszerű kezelése már az I. világháború előtt kellő felkészültségű üzemi tisztviselők szolgáltatbaállítását követelte így született meg — éppen 30 évvel ezelőtt — *Kaán Károly* elgondolása alapján 1918-ban a Temesvár melletti Vadászerdőn az első magyar középfokú erdészeti szakiskola. Ennek a célja az volt, hogy főleg a kincstári erdőgazdálkodásokban érzett szakemberhiányon segítsen. A trianoni békeszerződés azonban az államnak csak 80.000 k. hold erdőt hagyott meg, a magángazdaságok idegenkedtek a Vadászerdőről Tatára áthelyezett iskola neveltjeinek az alkalmazásától, s ezért történt, hogy nyolc évi működés után be kellett csuknia kapuit.

Ma azonban a magyar erdők 75%-a az állam tulajdona, felügyeleti joga a többiekre is kiterjed és — nem utolsósorban — a gazdálkodás is egyre belteresebbé válik, eljött tehát az ideje annak, hogy intézményes formában biztosítsák az erdészeti üzemi tisztek kiképzését és állandó pótlását.

A földművelésügyi minisztérium erdészeti osztálya dícséretre méltó buzgalommal, soronkívül végezte el — *Pető János* főerdőtanácsosnak, a szegedi királyhalmi erdész-szakiskola igazgatójának odaadó közreműködésével — a szükséges elemunkálatokat. Ennek eredményeként látott napvilágot a 187.300/1948 F. M. sz. rendelet, amely megajándékozta szakunkat az új iskolával.

Ünnepélyes megnyitása október hó 17-én valóban ünnep volt. Nemesak azoknak, akik sokat harcoltak és fáradtak a megvalósulása érdekében, hanem azok részére is, akiket ez az iskola készít majd elő a népi demokrácia közösségi szellemében a magyar erdők önzetlen szolgálatára.

Ezért volt komoly súlya mindannak, amit nekünk Esztergom adott: bírálatban, programban és ígérletben egyaránt. A földművelésügyi minisztert *dr. Bencsik István* államtitkár, a Málled Közponi Igazgatóságát *Osváth István* min. tanácsos, a Műegyetem bányász- és erdőmérnöki karát *Sébor János* prodékán képviselte. De résztvettek az ünnepélyen őszinte meleg érdeklődéssel szakmánk valamennyi ágazatának és szakszervezetünk csoportjainak a kiküldöttein kívül Esztergom vármegye és város hatóságai, valamint az iskolák, politikai pártok és a sajtó képviselői is.

Jablánczy Sándor igazgató rövid megnyitója után *Madas András* elemunkás-erdőmérnök méltatta a nap jelentőségét. És a nagyjából látku-

sokból álló hallgatóság egy iskola szűkebb feladatkörén túl megláthatta az egész magyar erdőgazdaságot: helyét és tekintélyét a nemzet háztartásában, a nyomasztó fahiány megszüntetéséért, az erdőnek, mint közös kincsnek, a népi jólét egyik forrásának a megbecsüléséért vívott nehéz küzdelmét és önzetlen törekvését: tartamos gazdálkodással, az erdők gyarapításával és kiváló szakemberek nevelésével építeni a jobb jövőt.

A gondos logikával felépített és lendületes hévvel elmondott beszédet harmonikusan egészítették ki *Osváth István* zárószavai, amelyekből a demokrácia elismerése és hálája áradt a becsülettel dolgozók felé.

Az új iskola növendékeinek nevében *Ferenc István* köszönte meg a tanulás lehetőségét, s lelkes írórettel fogadta, hogy szorgalmas munkával, töretlenül ragaszkodással szakjukhoz és a szocializmust építő buzgalommal hálálják meg kormányunk ajándékát, amelyet a Mállerd és szakszervezetünk jelentős anyagi támogatása kísért kezdettől fogva.

Az elméhez szóló programot a dal és költészet foglalta szívet derítő kerebe. A szakiskola tanulói énekeltek. A Himnusz és a Szózat négybólamú, kiegyensúlyozott karban zengett ajkukról és igen kelves volt az erdő szeretetét tolmácsoló népi dalok előadása; *Firbás Oszkár* és *Szendrő Mihály*, a műkedvelő karmesterek, érdemes és értékes munkát végeztek a betanítással.

Noszka Ferenc és *Gellért András* nem mindennapi szavalóképességgel tettek tanuságot; *Ady* látnoki erejű, dübörgő soraival és a somogyeyei erdőmunkás meglepő lírai szépségű versével egyformán mély hatást értek el.

Külön is ki kell emelnünk *Kriszcsfalvy Viktorné* énekét. A «Hunyadi László» c. opera híres «La Grange» áriája még azok számára is meglepetés volt, akik tudják, hogy a kiváló énekesnő milyen szép sikerrel szerepelt a kolozsvári Operában. Széles terjedelmű, ragyozón számyaló és behízélő hangja tökéletes technikával, játszi könnyedséggel vette a legnehezebb zenei akadályokat. Nem is állhatjuk meg, hogy fel ne vessük a csodálkozó kérdést: ilyen érték miért nem kerül az őt megillető helyre? Mert mint dalénekesnő is kivételes adottságokról teit tanuságot!

A legjobb hangulathatn elfogyasztott bőséges ebéd után a szakiskola ifjúsága az intézet életéből adott ízelítőt egy sok ötlettel és humorral fűszerezett bemutatóban, amelynek *Németh Ferenc*, az internátus igazgatója volt az ügyeskezű rendezője.

Itt említjük meg, hogy ebéd alatt *Bihary Dézso* erdőszámtanácsos, mint a régi erdőgazdasági szakiskola egyik volt növendéke, az iskola első igazgatójának, néhai *Török Sándornak* az emlékéit idézte kegyeletes szavakkal, és azt az indítványt tette, festésék meg a volt növendékek a középfokú erd. szakoktatás nagynevű úttörőjének az arcképét az új iskola számára.

Ezt az indítványt a jelen voltak egyhangú lelkesedéssel a magukévá tették. Egyben felkérték az Országos Erdészeti Egyesületet a felajánlott adományok kezelésére. A befizetések tehát — a rendeltetés megjelölésével! — a/23,602. sz. csekkszámára teljeítendőek. A netán maradó pénzfelesleg az iskola felszerelésének a kiegészítését fogja szolgálni. M.

A homoki gazdálkodás előmozdítása

A földművelésügyi miniszter 246,160/1948. sz. rendelete végre komoly útra terelte azt a törekvést, amely Alföldünk életében remélhetőleg egy jobb kor kapuját nyitja meg.

Szeptember hó 23-án ült össze első ízben a *homoki szakbizottság*, hogy a homoki gazdálkodás újjászervezésének alapvető kérdéseit megvitassa. Ezen az ülésen a tudomány képviselőián kívül résztvettek mindazok a szakemberek, akiknek valamilyen formában feladatuk közé tartozik a homok művelése.

Kovássy Lajos miniszteri tanácsos, ker. áll. gazd. főfelügyelő, a szakbizottság elnöke néhány szóval vázolta a miniszteri rendelet irányelveit. Gonda Béla min. tanácsos egy homoki kísérleti gazdaság létesítése mellett tört pálcát. Borsa Jenő a földmív. tanács főtitkára a somkőróval történő zöldtrágyázás szélesebbkörű alkalmazását sürgette. Bényei Gyula ker. szőlészeti és borászati főfelügyelő a Duna-Tiszaközének a szőlőtermeléssel kapcsolatos problémáiról tartott igen érdekes előadást, míg Fodor Dezső kertészeti főfelügyelő a gyümölcstermelés fokozásának a szükségét és helyes útját világította meg.

A homok fásításáról a Málled képviselője, Héder István budapesti erdőigazgató tartott előadást. Fejtegetéseiből Kaán Károlynak ma is mindenben helytálló elgondolásából indult ki és nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az Alföld problémáját csak egységes, átfogó, minden részletre kiterjedő, de az összes kérdéseket az általános életszínvonal emelésére való törekvésben találkozó tervezés oldhatja meg. Ezért kell térkép alapján és szorgalmas adatgyűjtéssel a munkát elkezdni, nehogy helyi és részletsikerek felettük álló szempontok kudarcában veszendőbe menjenek.

Az erdőszet alföldfásító feladatai is ebbe a keretbe illeszkednek bele. Az előadó a statisztikai adatok tömegével világította meg a lehetőségeket, várható eredményeket és rámutatott azokra a kötelelességekre is, amelyeket az államnak vállalnia kell, hogy az országépítésnek ez az igen fontos fejezete is sikeres legyen. Nemcsak bőkezűen rendelkezésre bocsátott hitelre, csémekékre és egyéb anyagiakra van szükség, hanem elsősorban kiváló szakemberekre, akik tudományos felkészültségük és több évtizedes gyakorlatuk alapján hivatottak a nagy hadjárat vezetésére.

Nagy nyeresége lenne az ügynek az alföldfásítás terén országos hírnevet szerzett, ma már nyugállományban levő erdőszeknek a közreműködése; a különleges feladatot bizonyára készséggel vállalják, az ezzel járó, költségvetésen felüli kiadás pedig dúsan kamatozó befektetés!

A szakbizottság Héder erdőigazgató gondosan összeállított, lelkes előadásának a legnagyobb elismeréssel adózott és a további munkához az ő javaslatát fogadta el útmutatónak.

ERDŐSZETI LAPOK:

Kiadja a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete. Felelős kiadó: Zentai Béla. Megjelenik havonta egyszer. Előfizetési díj egy évre 48 forint. Kiadóhivatal: Budapest, V., Szalay-utca 4. szám. Telefon: 122-299. — Szakra Irodalmi és Lapkiadóvállalat, Nyomdai Rt. Budapest, V. ker., Honvéd-utca 10. Felelős nyomdavezető: Radnóti Károly igazgató.

»SILVA« ERDŐGAZDASÁGI VÁLLALAT

Thiringer János okl. erdőmérnök, Kőrmend

ajánlja erdőgazdaságoknak és faiskoláknak saját pergetésű fenyőmagvait mindenemű lombfa- és gyümölcsmagvait és ezek magcsemetéit elismert kiváló minőségben. A Magyar Faiskolai Szövetség tagja. Államilag ellenőrzött magpergető üzem.

Erdészeti magvakat szállítok.

Felesleges készleteket átveszek.

Erdősítésre csemetéket — igen nagy mennyiségben is — szállítok.

Pinus sylvestris, Pinus austriaca

»IMMORTELLA« Sárkeresztúr

csemeték
100.000-es tételekben.

Fenyőmagvak, lombfamagvak

és erdészeti csemeték vásárolhatók

KEINER REZSŐ okl. erdőmérőnkél Budapest, XII., Németsölgyi-út 34

Távíratí cím: „Keinermag“ Budapest

Kőszegi Fenyőmagpergető

WÄCHTER GYULA ÉS FIA KŐSZEG

Erdészeti
magkereskedés
• Csemetetelepek
• Faiskola

Ajánl: Fenyő- és lombfamagvakat és csemetéket, úgyszintén gyümölcsmagvakat és vadoncokat. Továbbá diszfákat, sorfákat és disz-cserjéket. Koszorúkötéshez fenyőgalyat és tobozokat. Távíratí cím: Magpergető Kőszeg. Távbeszélő: 42.

TOTO

útmutató

1. Ha nem veszel totószelvényt, nem is nyerhetsz.
2. Minden héten, lehetőleg szerdáig vásárold meg a szelvényeidet.
3. A szelvényeket úgy töltsd ki — a hátlapján levő utasítás szerint —, hogy az „A” tipp mindhárom rovata egymással és a „B” tipp mindhárom rovata ugyancsak egymással egyezzenek.
4. Egy tippelés csak 1.65 forintba kerül! Ezért az összegért tízezreket, sőt százazreket nyerhetsz.
5. Kitöltött szelvényeidet úgy add le az árusítók, posta, postatakarék gyűjtőládáiba, hogy azok szombaton délután 3 óráig a lottóigazgatóság totó-osztályához beérkezzenek.
6. A vasárnapi versenyek után hétfőn feltétlen eredményhirdetés és 8 nap után a nyeremény a kezvedben van.
7. 9 találatos szelvényeidet ne dobd el, mert összegyűjtve azokat, vígaszdíjban részesülhetsz.
8. Ha jeligével vagy pontatlan névvel és címmel pályáztál és nyertél, ne várd postán a nyereményt, mert nincs hova küldeni. Pontos címedet legalább utólag add meg.
9. A nyereményt készpénzben kapod meg, abból a nyereményilletéken kívül **semmiféle más levonás nincs. Betétkönyv sínes!**
10. Végül ne felejtőd, hogy népstadion, úszócsarnokok, versenypályák csak úgy épülhetnek, ha minél többet totózol.